

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra psychosociálních věd a etiky

**Domy na půl cesty pro osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí
svobody**

Halfway houses for people released from prison

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Autor:

PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Bc. et. Bc. Karolína Šafaříková, DiS.

Praha 2020

Prohlášení:

Odevzdáním této diplomové práce na téma „Domy na půl cesty pro osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody“ prohlašuji, že jsem ji vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 20. 7. 2020

Karolína Šafaříková

Poděkování:

Děkuji své vedoucí PhDr. Monice Nové, Ph.D za odborné vedení mé diplomové práce, cenné rady, podnětné nápady, ochotu, velmi laskavý a lidský přístup, její čas a energii, které mi po celou dobu studia věnovala. Rovněž velice děkuji své rodině za podporu, motivaci a příležitosti. Poděkování patří také mým přátelům, kteří mi jsou nápomocni radou i úsměvem.

V Praze dne 20. 7. 2020

Karolína Šafaříková

Anotace:

Diplomová práce se zabývá tématem domu na půl cesty pro osoby z výkonu trestu odnětí svobody. První část práce přibližuje význam sociální pobytové služby domu na půl cesty, její poslání a cíle. Následně se zabývá podrobnějším popisem mladých klientů s trestnou minulostí, kteří tvoří výzkumný vzorek empirické části práce. Dále popisuje historii trestu, jeho funkce, sociální práci s osobami ve vězení, ale i po propuštění na svobodu, postpenitenciární péči a probační a mediační službu. V druhé části práce byla zvolena kvalitativní metoda, která sleduje a porovnává, z jakého výchovného prostředí respondenti pochází, jaké mají rodinné zázemí, dosažené nejvyšší vzdělání, trestnou minulost, jejich dostatečnou informovanost stran sociálního kurátora, vlastní zkušenost s domem na půl cesty a osobní vize do budoucna. Cílem diplomové práce je přiblížit a představit sociální službu domu na půl cesty a její potřebnost pro osoby propuštěné z výkonu trestu.

Klíčová slova:

Dům na půl cesty

Sociální kurátor

Postpenitenciární péče

Probační a mediační služba

Výkon trestu odnětí svobody

Annotation:

The diploma thesis deals with the topic of the halfway house for people released from prison. The first part of the thesis elaborates the importance of social housing services the Halfway house, its mission and goals. Then it deals with more detailed description of young clients with a criminal history, who are the research sample of the empirical part of the thesis. It further describes the history of punishment, a penalty function, a social work with people in prison and with people released from prison, post-penitentiary treatment and The Probation and Mediation Service. In the second part of the thesis there is the qualitative research method, that compares the educational environment of the respondents, what is their family background, highest education, criminal history, their sufficient awareness of the social curator, their own experience with the Halfway house and personal vision for the future. The aim of the thesis is to approach and to present the social service of the halfway house and its need for persons released from prison.

Keywords:

Halfway house

Social curator

Post-penitentiary treatment

The Probation and Mediation Service

Execution of imprisonment

OBSAH

ÚVOD	8
1. DŮM NA PŮL CESTY	10
1.1. Historický vývoj Domu na půl cesty	10
1.2. Legislativní ukotvení Domu na půl cesty	12
1.3. Poslání a cíle Domu na půl cesty	13
1.4. Sociální terapií vedené intervence	15
2. UŽIVATELÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY DPC	18
2.1. Charakteristika cílové skupiny Domu na půl cesty	18
2.2. Klient Domu na půl cesty	19
3. OSOBY S VLASTNÍ ZKUŠENOSTÍ S VÝKONEM TRESTU	21
3.1. Historie trestu	21
3.2. Trest odnětí svobody	21
3.3. Funkce trestu odnětí svobody:	24
3.4. Sociální práce s osobami ve VTOS	24
3.5. Programy zacházení	26
3.6. Sociální kurátor	27
3.7. Postpenitenciární péče	30
3.8. Armáda spásy	31
3.9. Probační a mediační služba	32
4. VLASTNÍ VÝZKUM	35
4.1. Cíl výzkumu	35
4.2. Metoda výzkumu	36
4.3. Realizace vlastního výzkumu	36
4.4. Interpretace vlastního výzkumu	53
4.5. Vyhodnocení vlastního výzkumu	62
5. SHRUTÍ VÝZKUMU	63
Diskuze	64
ZÁVĚR	66
ABSTRAKT	67
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ	68
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	73
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	74
SEZNAM PŘÍLOH	75

ÚVOD

Ve společnosti se objevuje stále větší množství mladých lidí, kteří se na prahu dospělosti ocitají ve velmi obtížných životních situacích. Chybí jim rodinné zázemí a podpora rodiny, nemají dostatečné finanční prostředky ani zájem o práci, vedou lehkovážný život a mnohým chybí i to základní, jako je střecha nad hlavou. Hledají různé cesty, jak z této složité situace ven, mnozí páchají trestnou činnost a jsou odsouzeni k výkonu trestu odnětí svobody. Sociální práce s těmito mladými lidmi se především snaží zamezit recidivě a je až překvapující, jaké mezery ve znalostech a dovednostech musí zaplnit. Otázkou však zůstává, zda tato skupina lidí o nabízenou pomoc vůbec stojí a zda chce svou situaci skutečně řešit.

Diplomová práce se zaměřuje na poskytovanou sociální službu domu na půl cesty osobám propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody. Jak a kde získávají informace o poskytované službě? Chtějí svou sociální situaci řešit? Proč se rozhodli pro využití domu na půl cesty? Trestání je pravděpodobně staré jako lidstvo samo (Schreiber, 2008) a lze usoudit, že by mělo být efektivním řešením, které předpokládá, že účel trestu bude naplněn. Dokáže však namotivovat mladé lidi tak, aby chtěli změnit dosavadní způsob života?

Po dobu svého studia jsem se při plnění odborné praxe setkala s přímým výkonem činnosti sociálního kurátora a zaujalo mě, jakých výsledků bylo možné dlouhodobou, soustavnou a intenzivní prací mnohdy dosáhnout. Jedním z předpokladů však bylo empatické jednání, snaha porozumět, umění naslouchat a získat si důvěru, což zvláště u této cílové skupiny osob není příliš snadné. Změnu v dosavadním způsobu žití lze dosáhnout efektivní a cílenou motivací.

Dům na půl cesty je jednou z bezpečných variant, jak nenásilnou formou zapůsobit na mladé lidi, kteří mají za sebou tak tvrdou osobní zkušenost, jakou je pobyt ve vězení a dosáhnout účelné změny v jejich osobním životě.

Teoretická část práce je zaměřena na charakteristiku sociální služby domu na půl cesty, historickému vývoji, legislativnímu ukotvení a dále popisuje její poslání a cíle. Pozornost je věnována účelu trestu a jeho funkcím, zaměřena je pak především na mladé

pachatele propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody a sociální práci, kterou mají možnost využít, pokud jsou natolik motivovány, že svůj dosavadní způsob života chtějí skutečně změnit k lepšímu.

Empirické šetření bude za pomoci strukturovaných rozhovorů analyzovat zájem o dům na půl cesty a dostatečnou informovanost o této službě z pohledu osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Získané informace budou propojeny s poznatky o sociální práci sociálních kurátorů. Cílem práce bude zjistit, zda mladí pachatelé po propuštění na svobodu mají o tuto sociální službu zájem.

1. DŮM NA PŮL CESTY

1.1. Historický vývoj Domu na půl cesty

Sociální systém v České republice po roce 1989 dosáhl zásadních změn. Byl významným mezníkem i pro vznik domu na půl cesty v ČR. Je však potřeba se vrátit více do minulosti, aby bylo možné pochopit důvody vzniku a jeho celkový vývoj.

Historicky první Dům na půl cesty vznikl ve Spojených státech amerických již v 50. letech 20. století. Jeho český název byl odvozený z anglického The Halfway house. Původně byl zřízen pouze pro osoby propuštěné z vězení, u kterých docházelo ke zhoršení jejich sociální situace.

Děti po odchodu z dětských domovů a různých ústavů měly, tak jako všichni, zákonnou povinnost pracovat. Většina z nich bydlela na podnikových ubytovnách závodů, kde byly zaměstnané a měly jistotu, že nemohu být z práce propuštěny. Postupem času bylo zjištěno, že špatné pracovní návyky a ztrátu sociálních dovedností lze pozorovat i u těchto dětí, které žily dlouhodobě v ústavu. Zjištěné informace tedy vedly k tomu, že byla cílová skupina u služby pro osoby propuštěné z vězení o tyto děti rozšířena.

Součástí rozvoje demokracie po roce 1989 bylo u nás i rozšíření neziskového sektoru s různými formami pomoci. Vznikaly charity, krizová centra, chráněná bydlení, azylové domy, apod. Současně docházelo k rušení podnikových ubytoven a záruka pracovních míst u mladých lidí tímto krokem skončila. Obdobné zařízení Domu na půl cesty zřídilo v roce 1992 Sdružení SOS vesniček, které je nám známo i dnes. Jednalo se o Penzion SOS v Drahonicích u Karlových Varů, který byl určený chlapům odcházejícím právě z SOS vesničky. Nešlo sice o Dům na půl cesty tak, jak ho známe dnes, ale význam zařízení byl totožný – tedy vést mladé lidi k samostatnosti. Jak uvádí webová stránka Centra J. J. Pestalozziho, o.p.s., jakožto zřizovatele prvních domů na půl cesty v ČR, vznikla ve stejném roce Nadace Návrat v Chrudimi, která pomáhala dětem z dětských domovů a ústavní péče. V roce 1995 vznikl projekt chráněného bydlení pro chlapce v Hrochově Týnci, kde v témže roce vznikl i nápad na založení

Domu na půl cesty pro děti opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, které byly ohroženy negativními sociálními jevy. V té době u nás nebyla zřízena žádná služba, která by zamezila sociálnímu vyloučení těchto mladých lidí. Odezvou na vzniklou situaci bylo v r. 1996 založení prvního Domu na půl cesty v Hrochově Týnci (Centrum J. J. Pestalozziho, o.p.s., 2020). Sice provoz tohoto domu byl k 31.12.2018 ukončen, ale služba je v jiných domech po republice provozována i v současné době a má stále stejné poslání, a sice to, že se jedná pouze o dočasné zařízení sloužící jako první pomoc určená mladému člověku, který se o sebe sám nedokáže postarat, nebo si dosud takovou schopnost neosvojil a neví jak na to.

Všechna sociální zařízení musejí být registrována. Služby nemohou být poskytovány bez oprávnění k poskytování sociálních služeb. Zveřejněna jsou v registru poskytovatelů sociálních služeb, který provozuje na svých webových stránkách Ministerstvo práce a sociálních věcí. V současné době je v České republice celkem 27 registrovaných poskytovatelů, kteří provozují pobytovou sociální službu Dům na půl cesty (MPSV: Registr poskytovatelů sociálních služeb, 2020). V posledních letech ukončilo svou činnost významné množství těchto zařízení. Podle vyjádření vedoucích pracovníků Domů na půl cesty je jedním z hlavních důvodů vznik startovacích bytů pro děti, které opouští dětské domovy. S největší pravděpodobností se jedná o mladé lidi mající předpoklady zvládnout samostatné bydlení. Klientela Domů na půl cesty tímto ubývá a do zařízení přicházejí mladí lidé s dosud neosvojenými sociálními návyky, kdy značná část z nich je velice problémová a mnohdy i agresivní. Podle vyjádření vedoucího pracovníka jednoho z oslovených zařízení, došlo k uzavření provozu jednoho z domů z důvodu, že téměř denně v něm musela zasahovat policie ČR. Personál tento stav i za významné podpory zřizovatele neustál a situaci vyřešil ukončením pracovní smlouvy.

Kraj:	Počet zřizovatelů DPC v Registru poskytovatelů sociálních služeb:
Hlavní město Praha	4
Jihočeský	1
Jihomoravský	1
Karlovarský	1
Královéhradecký	0
Liberecký	2
Moravskoslezský	4
Olomoucký	1
Pardubický	3
Plzeňský	1
Středočeský	2
Ústecký	4
Vysočina	1
Zlínský	2
celkem	27

Obrázek 1: Zřizované DPC podle provozování v krajích (zdroj: MPSV: Registr poskytovatelů sociálních služeb, 2020)

1.2. Legislativní ukotvení Domu na půl cesty

Dům na půl cesty je zařízení poskytující sociální službu, která je vymezena v § 34 a § 58 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a dále v § 23 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Zároveň stanovuje i maximální cenu pobytu a provozních nákladů, včetně poskytnutých služeb. Služba je určena mladým lidem a to ženám i mužům do 26 let věku, kteří opouštějí po dosažení zletilosti zařízení ústavní nebo ochranné výchovy, případně byli propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody či ochranné léčby. Zřizovateli Domů na půl cesty bývají převážně neziskové organizace nebo církev.

Zařízení má stanovené podmínky, za jakých je možné službu využívat. Především nesmí být uchazeč závislý na návykových látkách ani automatech, nesmí být infekční, ani trpět duševní poruchou, což by znesnadňovalo spolubydlení s ostatními klienty. Dům na půl cesty není jen pobytovou službou, proto není vhodný pro ty,

kteří pouze vyhledávají levné ubytování. Je tzv. přechodovým stupněm, než bude uživatel připravený na samostatný život.

Stěžejními činnostmi zařízení je především podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. poskytnutí:

1) *ubytování,*

které by zpravidla nemělo převýšit dobu 1 roku, má znaky bydlení v domácnosti a poskytuje podmínky pro osvojení základních činností, jako je úklid, praní, žehlení vlastního prádla, výměna ložního prádla;

2) *zajištění kontaktu se společenským prostředím,*

kdy by mělo dojít k obnovení kontaktu s rodinou, přáteli, známými a současně se snažit o navázání takových vazeb, které by podporovaly sociální začlenění do společnosti, osvojit si běžně dostupné služby, seznámit se a využívat různé informační zdroje;

3) *sociálně terapeutické činnosti,*

zaměřené na základní dovednosti vedoucí k rozvoji či udržení schopností a dovedností vedoucí k sociálnímu začleňování, působení na rozvoj pracovních návyků vedoucí k uplatnění se na trhu práce;

4) *pomoc při uplatňování práv a zajišťování základních osobních záležitostí,*

kdy jde o podporu k vyřízení běžných záležitostí včetně podpory při osvojení potřebné komunikace při uplatňování svých zájmů a práv.

1.3. Poslání a cíle Domu na půl cesty

Významem poskytované služby v Domě na půl cesty je maximálně možná podpora mladých lidí, kteří se nevyhnutelně ocitají nepřipraveni v životních situacích, které nedokáží řešit a jsou pro ně bezvýhodné.

Posláním je podpora mladých lidí, kterým chybí rodinné zázemí. Snaží se je učit využívat běžně dostupných služeb, zvládat vlastní emoce, osvojovat pracovní návyky apod. Hlavním posláním služby je individuální práce s klientem. Před opuštěním zařízení by u klienta mělo dojít k tomu, aby se jeho sociální situace minimálně nezhoršovala. Avšak ideálním stavem je dosažení určitých poznatků a dovedností, které mu umožní se úspěšně začlenit do společnosti a aktivně se účastnit společenského života. Měl by být schopen řešit v životě standardní situace, dokázat se vhodně přizpůsobit, dosáhnout zlepšení sociálních dovedností, celkové životní úrovně a vlastní spokojenosti. V neposlední řadě by měl zvládnout bezpečně využívat svůj volný čas. Základním cílem služby tedy není klienta vychovávat, ale začlenit ho do sociální společnosti.

Například Dům na půl cesty v Liberci (Most k naději, 2020) jako cíle svých programů uvádí:

- ubytování se znaky bydlení v domácnosti
- zvýšení sociální mobility s cílem dosažení samostatnosti v běžném životě
- sociálně terapeutická činnost
- zařazení a uplatnění uživatele na volném trhu práce
- aktivní přístup uživatele při řešení vlastní bytové situace
- zprostředkování služeb a aktivit, které jsou lokálně dostupné
- pomoc uživateli s obranou, vlastním uvědoměním, poznáním, prosazováním
- rozvíjení spolupráce s dalšími subjekty v lokalitě, které mohou přispět k naplnění uváděných cílů

Preventivním působením na osobu klienta pracovníky Domu na půl cesty se dosáhne výše určených cílů. K tomu jsou určeny vhodné formy podpory a pomoci v rámci poskytování aktivizačních programů, mezi které se řadí volnočasové aktivity, pracovní skupiny, finanční gramotnost apod. Každý jednotlivý Dům na půl cesty si své programy připravuje sám, mnohdy si témata volí společně s klienty, kteří vnímají své potřeby a chtějí o nich hovořit a dozvídat se další informace.

Vně zařízení jsou vytvářeny pracovní skupiny, které jsou tematicky zaměřeny na základní pracovní dovednosti, jakými jsou například vaření, pečení, uměleckou tvorbu, úklid okolí a na další podobné pracovní činnosti. Sociální aktivity naopak učí klienty vyhledávat pracovní uplatnění, jsou připravováni na pohovory v rámci žádosti o práci, učí se orientovat v právních záležitostech. Jedním z dalších velmi potřebným tématem je finanční gramotnost, kdy dochází k osvojení základů plánování, hospodaření s financemi a k orientaci v dluhové problematice.

Aby bylo možné si lépe představit, jak dochází k samotné realizaci služby a co má vlastně poskytovat, je nezbytné různé pohledy na ně prověřit a porovnat, aby byly přínosem a podporou pro klienty. Musil (2004) mimo jiné uvádí, že životní situace je koncept, který reprezentuje unikátní komplex okolností a faktorů, jemuž sociální pracovníci nejprve musí porozumět, aby následně mohli vhodně reagovat a podpořit klienta při úsilí o zvládnání života a jeho obtížné životní situace.

„Při práci s uživateli služeb nejsou možné dodatečné opravy nebo “vyřazení zmetků“. Žádnou nepovedenou službu nelze dodatečně vyřadit. Kvalita služby je tedy přímo závislá na pracovnících – na jejich dovednostech, vzdělání, vedení a podpoře a také na podmínkách, které pro práci mají. Posilování odborných kompetencí pracovníků logicky vede ke zlepšování kvality nejen personálu samotného, ale i poskytovaných služeb.“ (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011, s. 187) Kvalita odváděné práce se odvíjí od kvalitních zaměstnanců. Každé sociální zařízení musí disponovat kvalifikovaným sociálním pracovníkem, který splňuje odborné vzdělání definované zákonem o sociálních službách, vykonává odbornou kvalifikovanou práci, například zpracovává individuální plány klientů, poskytuje odborné sociální poradenství, zastřešuje kvalitu odváděných sociálních služeb apod. Pracovníci v sociálních službách již odborným vzděláním podle zákona o sociálních službách disponovat nemusí. V Domech na půl cesty vedou s klienty různé programy, volnočasové aktivity apod.

1.4. Sociální terapii vedené intervence

V přímé práci s uživateli jsou uplatňovány prvky sociální terapie. Podle Zakouřilové (2014) se jedná o nezbytnou součást sociální práce. *„Sociální terapie*

je specifickým druhem odborné intervence, jejímž cílem je dosahovat přímým i nepřímým způsobem žádoucích změn v chování klienta a v jeho sociálním okolí, řešit situaci, která jej bezprostředně ohrožuje, a předcházet vzniku rizikového chování.“ (Zakouřilová, 2014, s. 19) Hartl, Hartlová (2000) popisují sociální terapii jako pomoc sociálně znevýhodněným lidem se začleněním do běžného života ve společnosti.

„Sociální terapie obsahuje poradenství, diagnostiku, primární, sekundární i terciální prevenci, krizovou intervenci, spolupráci terapeuta s osobami, které mají v životě klienta významné místo, zapojení dalších odborníků do spolupráce, různé formy rehabilitace (sociální, rodinné, volnočasové), resocializaci a přímou terapeutickou práci.“ (Zakouřilová, 2014, s. 21) Podle autorky se sociální terapie zabývá i chováním lidí, více však cílí na sociální fungování a vztahy klienta. Ze zákona o sociálních službách vyplývá, že součástí poskytované služby Domu na půl cesty jsou také socioterapeutické činnosti. Tuto činnost převážně vykonává sociální pracovník, pod jehož vedením u klienta zvyšuje samostatnost. Není cílem dělat určité kroky za něj, ale naopak ho učit, aby si dokázal poradit on sám.

Při práci s klienty v Domech na půl cesty jsou nejčastěji používané intervence:

- **Sociální poradenství**

Zákon o sociálních službách rozlišuje dva typy sociálního poradenství a to základní, které je součástí všech sociálních služeb a odborné, které umí odborně vyřešit konkrétní problém osoby a přispěje tím k celkovému vyřešení nepříznivé sociální situace. Při práci s klienty je důležité si ověřovat, zda podaným informacím porozuměl. V Domu na půl cesty se uplatňují oba typy poradenství.

- **Krizová intervence**

Pomáhající pracovník v Domě na půl cesty se dostává do situací, kdy řeší akutně prožívanou krizi klienta. Proto je důležité, aby byl schopný tuto situaci rozpoznat a aby ovládal konstruktivní vedení rozhovoru s klientem, který krizovou situaci právě prožívá. Klient v krizi je o sobě přesvědčený, že není schopen nalézt žádné východisko. Pracovník stanovuje běžný rámec konzultace, ve kterém získává klient pocit bezpečí

a jistoty. Může přitom například odradit klienta od neproduktivních řešení. Tento druh podpory vrátí klienta na předkrizovou úroveň.

- **Přímá terapeutická práce**

Jedná se o záměrné ovlivňování klienta s cílem docílit změn v jeho prožívání, které mu umožní pochopit příčiny jeho vlastních problémů. „*Terapeutický přístup se orientuje na dekonstrukci příběhu a vytváření nových konstrukcí, alternativních příběhů. Základem postupu je nastolení důvěry a přijetí klientova příběhu.*“ (Matoušek, 2013, s. 268) „*Vedení rozhovoru patří v praxi sociální práce ke klíčovým kompetencím pracovníka.*“ (Matoušek, 2013, s. 268)

- **Nácvik sociálních dovedností**

Podle Bělohlávkové, Gnanové (2008) nám sociální dovednosti umožňují vyjadřovat své potřeby, hovořit o svých pocitech a plánech a zohledňovat přitom potřeby druhých. Jedná se o dovednost správného vnímání, tedy správné „přečtení“ situace, dále správného chápání – volba správné reakce, a adekvátně sdělovat či verbálně i neverbálně reagovat. Klienti Domu na půl cesty mohou mít s těmito dovednostmi problémy, což je zapříčiněno dobou strávenou v ústavním zařízení, kde je omezená možnost učit se ve svém okolí přirozenou nápodobou druhých. (Gottwaldová, 2006)

- **Doprovázení**

Jedná se o spolupráci klienta s pracovníkem, kdy od pracovníka klient očekává pevnou podporu. Nežádá ho o vyřešení případu, ale požaduje jeho přítomnost při jednání, o kterém si myslí, že ho nedokáže zvládnout. V Domě na půl cesty pracovník doprovází klienta na různá místa, kde si klient sám nedokáže poradit, např. úřady, soudy apod.

Je patrné, že se intervence vzájemně doplňují. Jejich osvojením klienta dovedou k začlenění do běžného života.

2. UŽIVATELÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY DPC

"Domy na půl cesty poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby." (zákon č. 108/2006 Sb., § 58 odst. 1)

2.1. Charakteristika cílové skupiny Domu na půl cesty

Klientela pro Domy na půl cesty je poměrně široce vymezená. Jedná se o zařízení služeb sociální prevence poskytující pomoc mladým lidem do 26 let věku.

Umístěním dítěte do ústavní péče dochází k jeho ochraně před ohrožujícím prostředím, jako je zneužívání, týrání, užívání návykových látek, dysfunkce rodiny, nezvládnutá výchova apod. Po odchodu z ústavního zařízení se zletilé děti často stávají uchazeči o využití služby Domu na půl cesty.

System ústavních zařízení pro děti:

- 1) dětský domov pro děti do tří let
- 2) ochranná a ústavní výchova
  - *diagnostický ústav*: pobyt po dobu stanovení diagnózy (zpravidla 8 týdnů);
  - *dětský domov*: pro děti od 3 do 18 let;
  - *dětský domov se školou*: pro děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky;
  - *výchovný ústav*: pro děti zpravidla starší 15 let, které mají závažné poruchy chování. Může jim být uložena i ochranná výchova. Pokud je zde umístěno dítě do 15 let věku, je jeho porucha chování natolik závažná, že nemůže být umístěno v domově se školou (Trnková, 2018);
  - *zařízení vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)*: je zařízením sociálně –

právní ochrany dětí. O umístění žádá obecní úřad s rozšířenou působností, rodiče nebo dokonce i samo dítě.

Služby Domu na půl cesty mohou využívat i zletilí mladí lidé, kteří pobývali v náhradní rodinné péči a po dovršení zletilosti dosud nenašli jiné vhodné navazující bydlení.

Formy náhradní rodinné péče:

- 1) pěstounská péče: má přednost před výchovou ústavní;
- 2) osvojení;
- 3) poručenství a opatrovnictví.

Do cílové skupiny Domu na půl cesty však patří i lidé do 26 let věku, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením, nedokáží se zapojit do běžného života, ocitají se na okraji společnosti, nejsou schopni svou situaci řešit vlastními silami a tím se kumulují a vznikají nové negativní jevy ve společnosti, kterým se sociální systém snaží touto službou zabránit

2.2. Klient Domu na půl cesty

Do zařízení Domu na půl cesty přicházejí jak muži, tak ženy s různými životními příběhy z nejrůznějších prostředí, což je pro pomáhající pracovníky velikou výzvou, kteří nastavují přiměřeně systém podpory tak, aby byl pro klienta přínosem a směřovat k dosažení stanoveného cíle. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o klienty bez funkčního zázemí, kteří se velice obtížně orientují ve svém složitém životním postavení, a bez pomocné ruky není v jejich silách svou situaci bezpečně zvládnout. Svůj dosavadní život většinou prožili více než složitě a komplikovaně. Mnohdy vykročili do života z rozpadlých nebo nefunkčních rodin, s minimálním nebo žádným pocitem rodinné podpory. Jejich delikventní chování v období adolescence bylo většinou voláním o pomoc, kdy na sebe upozorňovali a nedostávalo se jim adekvátní pomoci nebo rodinné lásky. Nyní se ocitají na prahu dospělosti, cítí se nejistí a sami. Je pro ně náročné začít samostatný život bez bezpečného bydlení, práce, vzdělání a informací. Neschopnost se na prahu dospělosti orientovat a umět si poradit bývá spojena

s poruchami attachmentu, které vedou k disharmonickému vývoji osobnosti, se syndromem ústavní závislosti, deprivací, prožitým traumatem či kombinací zmíněných faktorů a celkovou negativní zkušeností (Vrtbovská, 2010). Mladí lidé, kteří využívají služeb Domu na půl cesty, mají problém se schopností uspokojovat své potřeby. Glasser (2001) uvádí, že je pro každého člověka důležité, aby v rámci fungování ve společnosti dokázal uspokojovat své základní lidské potřeby. Avšak podle Gottwaldové (2006) tito lidé nezbytnou schopnost a dovednost fungovat ve společnosti dostatečně nerozvinuli.

Pokud se u klientů Domu napůl cesty vrátíme do jejich dětství, zjistíme, že prošli leckterou zátěží, jako je nefunkční rodina nebo dokonce ústavní výchova. Jedním ze stěžejních důvodů, kdy již dítě ztrácí nebo si ani neosvojí pocit bezpečného pouta s jedním člověkem, je právě pobyt v ústavním zařízení, což do budoucna jeho vývoj výrazně poznamená. Absence této zkušenosti pak může vést k asociálnímu chování. (Matoušek, 2011). Svou roli zde hraje skutečnost, že zařízení, kde děti vyrůstají, jsou svým způsobem izolovány od komunity, plně se nerozvíjí individualita dítěte ani příprava na samostatný život. I sebelepší příprava nemůže nahradit získání psychosociálních dovedností z fungujícího rodinného prostředí. Mladý člověk odcházející z ústavní péče si s sebou do života odnáší mnoho handicapů, které mu komplikují se snadno a bez větších obtíží integrovat do společnosti.

Obtížnější vstup do dospělosti mají mladí lidé, kteří se na prahu dospělosti ocitli za hranicí zákona a následky si nesou výkonem trestu odnětí svobody. Vyrovnání se se změnou místa a prostředí je zatěžující a náročné. Dočasně ztrácí dosavadní vztahy a přemýšlí, jak změnu zvládnou a jak se s ní vyrovnají. Těmto mladým lidem by měla být poskytnuta zvláštní pozornost. Po skončení trestu se ocitají opuštění. Málo kdo se může vrátit do svého domova, bezpečného prostředí. Projdou si náročnou životní zkouškou a co dál? Ponaučí se z minulých chyb? Chtějí dosáhnout změny k lepšímu? Nebo všechno co se jim přihodilo, byla „jen“ smůla? Kdo zjistí, co se jim honí hlavou? Kdo jim v této chvíli pomůže? Rodina? Ta už pravděpodobně minimálně jednou selhala. Chtějí vůbec někomu naslouchat? Fáze, kdy je možné začít aktivní sociální práci s mladými pachateli je ještě za branou vězení.

O sociální práci s mladými pachateli ještě v době trvání výkonu trestu odnětí svobody bude později věnovaná samostatná kapitola.

3. OSOBY S VLASTNÍ ZKUŠENOSTÍ S VÝKONEM TRESTU

Následující kapitola je věnována sociální péči osobám, které prochází trestním řízením, jsou odsouzeni jak k alternativním trestům, tak k výkonu trestu odnětí svobody, ale i po propuštění z vězení. Ve vězení s odsouzenými pracuje tým odborných pracovníků, jako je sociální pracovník, speciální pedagog, psycholog vychovatel – terapeut, vychovatel, případně lékař nebo duchovní. V písemném kontaktu je s odsouzenými dle jejich trvalého pobytu místně příslušný sociální kurátor působící na městských úřadech, který s odsouzenými intenzivně pracuje i po propuštění z vězení. *„Skutečnost, že některá osoba bude potřebovat sociální péči, je obecným životním rizikem – kdokoliv a kdykoliv se může dostat do situace, ve které bude potřebovat pomoc rodiny nebo profesionálů.“* (Arnoldová, 2015, s.67). Sociální pomoc je chápána jako poslední síť sociální ochrany, dalo by se říci, že jde o záchrannou sociální síť.

3.1. Historie trestu

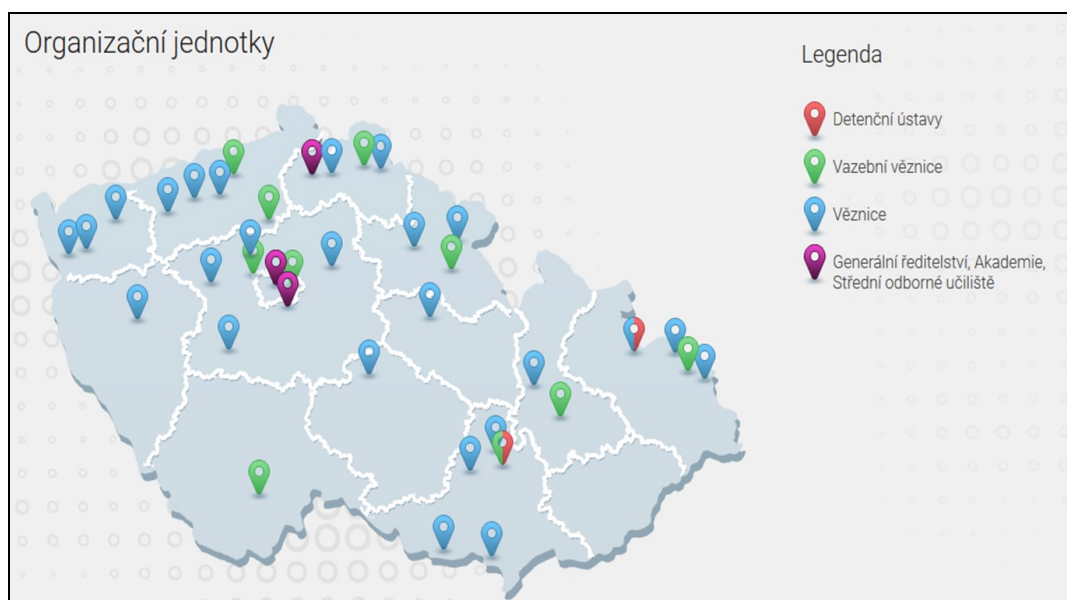
Lidská společnost již od pradávna čelí situacím, během kterých dochází k porušování jejich norem, zvyklostí, pravidel a hodnot. Potřeba regulovat chování svých členů se napříč prolíná celými dějinami lidstva. Společnost si uvědomuje nutnost udržet sebe sama v rovnovážném stavu a zabránit tak potenciální hrozbě nabežení vlastního hierarchického uspořádání. Každý tým, skupina, komunita, kmen, společenství má svůj vlastní řád, pravidla, kolektivní paměť, hodnoty, tradice a zvyklosti. Trest i trestání se vyvíjí společně se společností, postupně se zhumanizovali až do současné podoby.

Bádáním po nových způsobech trestání a upřednostňování alternativních trestů před trestem odnětí svobody je pravděpodobné, že trest v podobě vězení se bude ukládat pouze v mimořádných případech, anebo se od něj upustí úplně (Petrišcová, 2006).

3.2. Trest odnětí svobody

Lidská společnost vyvíjí k ochraně svých členů soustavu ochranných mechanismů. Za nejpřísnější ochranný mechanismus v trestním právu a v celém českém právním řádu je považován trest odnětí svobody, jenž je vykonáván ve věznicích (Kalvodová, 2002).

Výkon trestu odnětí svobody upravuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Obrázek 2: Přehled detenčních ústavů, vazebních věznic, věznic, Generální ředitelství VS (zdroj: Vězeňská služba ČR, 2020)

Trest odnětí svobody je nástrojem v rukou státu plnící dva účely. Hlavním úmyslem je zabezpečit ochranu společnosti před nežádoucími sociálně patologickými jevy a zaručit dodržování práv a svobod všech občanů. V druhém záměru cílí na pozitivní změnu osobnosti odsouzeného, na nápravu jeho chování a odradit jej od páchaní dalších trestných činů. Vágnerová (2012) je názoru, že tohoto záměru se dosahuje mnohem obtížněji. Zákon o VTOS ustanovuje, že *"účelem výkonu trestu odnětí svobody je prostředky stanovenými tímto zákonem působit na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem, chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v dalším páchaní trestné činnosti"* (zákon č. 169/1999 Sb., § 1 odst. 2). Tento druh trestu omezuje svobodu, zasahuje do soukromí a postihuje mezilidské vztahy odsouzených. Kalvodová jej považuje za nejpřísnější, neboť *"představuje*

ve srovnání s ostatními druhy trestů nejzávažnější zásah do nejširšího okruhu základních práv a svobod jedince. Znamená nejen zbavení osobní svobody spojené s povinností podrobit se určitému režimu výkonu trestu, ale omezuje též řadu dalších práv a svobod (např. právo volební, svobodu sdružování a shromažďování...)" (Kalvodová, 2002, s. 90). Karabec považuje lidskou svobodu za to nejvíce cenné, co můžeme vlastnit, a tedy její zbavení vyhodnocuje jako nejzávažnější omezení v bytí jedince (Karabec, 2000). Dle Kalvodové bývá odnětí svobody trestem nezastupitelným. Za spáchání některých trestních činů lze pachatelům uložit jedině trest odnětí svobody, aby se splnila ochranná funkce trestního práva (Kalvodová, 2016).

Trest odnětí svobody se ukládá v případech, kdy uložení jiných alternativních trestů nepřipadá v úvahu. Český trestní zákoník nezná a nepoužívá pojem alternativní trest. Jedná se pouze o neformální označení jiného druhu trestu za spáchané trestné činy, a to: „domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz držení a chovu zvířat, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti, vyhoštění“ (zákon č. 40/2009 Sb., § 52 odst. 1).

Trestní zákoník rozlišuje základní dva typy věznic: s ostrahou, které se vnitřně dále člení na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení, a se zvýšenou ostrahou (zákon č. 40/2009). Tyto věznice se od sebe odlišují stavebně-technickými zabezpečovacími úpravami, jako jsou zdi, ploty, signalizace aj. a systémem dohledu nad pohybem odsouzených, kdy dochází k možnosti samostatného pohybu anebo pouze za doprovodu zaměstnance věznice. Český zákon také určuje pravidla pro výkon trestu mladistvých, matek s nezletilými dětmi, cizinců a specifických skupin vězňů: jedinci se smyslovým, rozumovým nebo tělesným postižením, s poruchou chování, s poruchou osobnosti, se sexuální deviací, se závislostí na alkoholové a nealkoholové látce, se sníženým intelektem, odsouzení na doživotí a jiné skupiny pracovně nezařaditelných vězňů. O uložení trestu odnětí svobody, o jeho výši a zařazení odsouzeného do konkrétní věznice vždy rozhoduje soud (Sochůrek, 2007).

Podle § 55 odst. 1 trestního zákoníku se nepodmíněný trest odnětí svobody ukládá nanejvýš na dvacet let, pokud "nejde o mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody, ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch

organizované zločinecké skupiny nebo o výjimečný trest" (zákon č. 40/2009 Sb., § 54 odst. 1). Minimální sazba TOS není stanovena, je ale teoreticky možné jej uložit nejméně na dvacet čtyři hodin (Púra, 2012).

3.3. Funkce trestu odnětí svobody:

Funkce trestu je mnohdy vysvětlována jako cílené způsobení újmy osobě, která svým chováním jednala protiprávně a nerespektovala obecně uznávaná pravidla společnosti. Pro dosažení nejefektivnějšího účinku, by trest měl být uložen v co nejkratší době po spáchání protiprávního činu.

Dle Hály (2006) má trest dvě hlavní funkce: vyrovnávací a regulativní. Základním principem vyrovnávací funkce je vyrovnání se se spáchaným trestným činem a vykompenzovat vzniklou škodu mezi pachatelem a poškozeným. K uskutečnění této činnosti je zapotřebí probační a mediační služba, kterou se diplomová práce bude později zabývat detailněji. Dále pak samotné uložení trestu odnětí svobody, kdy má odsouzený dostatečný prostor a čas si uvědomit svoji vinu a přijmout z toho vyplývající následky. Druhá funkce regulativní se snaží v maximálně možné míře bránit recidivě pachatelů. Tato minimalizace recidivy je naplňována třemi způsoby: izolace, odstrašování, změna chování provinilce (Hála, 2006). Izolací je míněno zamezit pokračování pachatele v trestné činnosti. Účelem odstrašování je prevence páchaní trestného činu, resp. uvědomit si následky svého jednání ještě dříve než k činu dojde. Změny chování odsouzených ve VTOS je dle Hály (2006) možné dosáhnout motivací ve zlepšení vlastní osoby.

„Uvězněnému musí být dána možnost udržet si nebo osvojit společensky akceptované chování za pomoci sebekontroly.“ (Voňková, Chalupová, 1992, s. 7)

3.4. Sociální práce s osobami ve VTOS

„Věznění by měli být v zásadě ti lidé, u nichž jiná opatření společenské kontroly selhala, či nelze-li reálně předpokládat, že budou účinná.“ (Voňková, Chalupová, 1992, s. 96) Trest odnětí svobody by měl být řazen až jako poslední opatření používané na ochranu před pachatelem. Velká část vězněných se časem opět vrací zpátky, proto je

žádoucí využít času ve vězení k ovlivnění odsouzeného, aby se tak již nedělo a začal žít sobě přijatelnějším způsobem života. K tomuto účelu slouží odborný vězeňský tým, který s odsouzeným pracuje po stránce výchovné i sociální. Na tuto pomoc pak navazuje pomoc postpenitenciární, ta ale následuje až po skončení trestu.

Sociální práce u odsouzených směřuje k tomu, aby byly realizovány návštěvy blízkých osob. Termín určí ředitel věznice. Vězeňský vychovatel pak stanoví bližší plán, kdy návštěvy mohou probíhat v maximálním rozsahu 2x90 minut za měsíc. Odsouzení mohou přijmout balíček o váze do 2 kg s obsahem věcí osobní potřeby nebo potravin. Návštěvy jsou podporovány z důvodu udržení rodinných vazeb, které odsouzený má mimo věznici. Zpřetrháním těchto kontaktů by mohlo vést k pokračování trestné činnosti, neboť by odsouzený již neměl co ztratit.

Odborníci zabývající se mladými pachateli ve VTOS se snaží na ně působit tak, aby se v dospělosti vyhnuli dráze recidivy. Složitě je to však v tom, že jde o nejobtížnější zvladatelnou skupinu odsouzených. Ze zkušeností s nimi je zřejmé, že sklon k recidivě je silnější než k pozitivní změně. Důležité je zjistit, jaký druh chování je přivedl k trestné činnosti, z jakého prostředí přišli, vzít v úvahu pachatelovu osobnost apod.

Sociální pracovník ve vězeňství – má ztíženou práci v tom, že pracuje s lidmi, kteří jsou většinou „nedobrovolnými“ klienty. Sociální práce s odsouzenými je součástí programu zacházení, který je každému vězni sestavován individuálně. Sestavuje se zde plán k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začlenění. Důležité je vězněného namotivovat tak, aby chtěl pracovat na sobě samém (Matoušek, 2013). Poskytuje odborné sociální poradenství, provádí výchovnou činnost, pomáhá zajistit nový průkaz totožnosti, obstarat průkaz zdravotní pojišťovny, podílí se na udělení přerušení výkonu trestu, na přecházení odsouzených v rámci vnitřní diferenciaci, na návrhu umístění odsouzeného do výstupního oddílu, do bezdrogové zóny, vytipovává psychicky labilní pachatele vyžadující odpovídající péči apod. (Sociální novinky.cz, 2018)

Vychovatel – nabízí výchovný program, který by měl podnítit mladého pachatele, aby se stal iniciátorem aktivit, protože jako pasivní účastník by se učil pomaleji, než jako aktivní účastník cvičení. Program by měl reagovat na potřeby vězně

a uskutečnění jeho zájmů, což předem vyhodnotí zpracovaná analýza za aktivní účasti pachatele a zkušeného vychovatele, který program připraví a následně vede. Pokud se nepochopí motivy odsouzeného, jeho hodnotový žebříček a společně s ním se nedojde k věcnému závěru, který mu umožní rozpoznat vlastní šance, není účelné začít s procesem přizpůsobení.

3.5. Programy zacházení

Programy zacházení jsou pro vězně zpracovávány za účelem přípravy na život na svobodě. Každému se sestavuje individuálně a podle potřeby se průběžně aktualizuje. „*Součástí programu zacházení jsou pracovní, sociální, vzdělávací a volnočasové aktivity; v rámci programu zacházení může být pachatel zařazen do speciálního programu ve věznici; např. program léčby závislosti na návykových látkách, program pro pachatele násilných trestních činů, program pro pachatele domácího násilí apod.*“ (Matoušek, 2013, s. 485)

Černíková (2008) uvádí, že programy zacházení vyjadřují určitý obsah zacházení s odsouzenými:

- pracovní aktivity - obsahují zaměstnání; práce ke každodennímu provozu věznice;
- vzdělávací aktivity – dokončení základního vzdělání, profesní příprava
- speciální výchovné aktivity – individuální a skupinové pedagogické a psychologické působení prováděné specialisty (pedagogy, psychology, terapeuti...);
- zájmové aktivity;
- aktivity zaměřující se na utváření vnějších vztahů – rozvíjení kontaktů s vnějším světem, rozvíjení znalostí a dovedností potřebných ve společnosti.

Vyhodnocením programů mohou plynout odsouzenému různé výhody jako například pracovní zařazení mimo objekt věznice nebo dokonce podmíněně propuštění na svobodu.

3.6. Sociální kurátor

Obecní úřady s rozšířenou působností, tedy obce III. typu, mají za povinnost podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zřizovat pracovní pozici sociální pracovník s vymezením specializované pozice sociální kurátor. Cílovou skupinou jsou pro tuto pracovní pozici osoby, které jsou ohroženy sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, dále osoby, které jsou ohroženy trestnou činností, nebo osoby, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Sociální kurátor též pracuje s osobami po ukončení léčby chorobných závislostí (např. užívání alkoholových a nealkoholových návykových látek, patologické hráčství) a osobami bez přístřeší, které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby. Současně zákon č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, ukládá mimo jiné i sociálnímu kurátorovi provádět depistáž, tj. osoby z této ohrožené skupiny aktivně ve svém obvodu vyhledávat.

Dalšími stěžejními právními předpisy sociálního kurátora jsou:

- *Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních;*
- *Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže;*
- *Vyhláška č. 505/2006 SB., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách.*

Ukotvené postavení má sociální kurátor i ve vztahu se sociální prací s klienty, kteří jsou ve výkonu vazby nebo ve VTOS v následujících předpisech:

- *Zákon č. 555/1992 Sb., o vězeňské a justiční strážci ČR.*

Pro výkon trestu odnětí svobody:

- *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody;*
- *Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.*

Pro výkon vazby:

- *Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby;*

- *Vyhláška MS č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby.*

Pro výkon zabezpečovací detence:

- *Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence.*

V rámci výkonu sociální práce a svěřené agendy sociální kurátor nejčastěji spolupracuje:

- *se zařízením pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy;*
- *s Vězeňskou službou České republiky;*
- *s Probační a mediační službou České republiky;*
- *s nestátními neziskovými organizacemi;*
- *se správními úřady a územními samosprávnými celky.*

(Krajské úřady ČR ve spolupráci s MPSV, 2016)

Sociální kurátor vstupuje do aktivního kontaktu s pracovníky obecných a městských úřadů, kteří jsou znalí svého regionu, ve kterém působí a dokáží nasměrovat na osoby, které potřebují tuto cílenou sociální pomoc. Spolupracuje dále se sociálními pracovníky a referenty úřadu práce, kteří vyhodnocují a vyplácí:

- dávky hmotné nouze: - příspěvek na živobytí;
- doplatek na bydlení;
- mimořádná okamžitá pomoc (MoP)

(újmá na zdraví, vážná mimořádná událost, nezbytný jednorázový výdaj, nezbytné nebo odůvodněné náklady jako je vzdělání nebo předměty dlouhodobé potřeby, ohrožení osoby sociálním vyloučením a v současné době je v platnosti nový typ dávky MoP zaměřený na vážnou událost spojenou s COVID-19).

Nedílnou součástí žádostí o dávky hmotné nouze je i mimo jiné doložené potvrzení o propuštění z VTOS, kde je uvedena finanční částka, kterou propuštěná osoba obdržela při odchodu ze zařízení a ke které se při vyhodnocení požadované dávky přihlíží.

Úřad práce dále rozhoduje o přiznání a vyplácení dávky:

- příspěvek na péči;

- příspěvek na mobilitu;
- příspěvek na zvláštní pomůcku (pouze na kompenzační pomůcky, na které ani z části nepřispívá zdravotní pojišťovna);
- průkaz osobě se zdravotním postižením (čerpání výhod plynoucích z průkazu);
- dávky státní sociální podpory:
  - příspěvek na bydlení;
  - přídavek na dítě;
  - rodičovský příspěvek;
  - porodné;
  - pohřebné (Úřad práce ČR, 2020).

Spolupráce sociálního kurátora s nestátními neziskovými organizacemi spočívá v projednání poskytované pomoci klientům a zajišťuje dostupnost sociální pomoci. Mezi nejčastěji využívané služby patří například:

- sociální poradenství;
- dluhové poradenství;
- potravinová pomoc;
- domy na půl cesty;
- azylové domy;
- noclehárny;
- terénní pečovatelská služba, apod.

Spolupráce s vězeňskou službou je především z důvodu zabezpečení souvislé práce s pachatelem trestné činnosti, se kterým lze poté uskutečnit přípravy na propuštění. Sociální kurátor obdrží od správy věznic hlášenku po nástupu odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody podle jeho místa pobytu. Hlášenka je prvotní informací a podnětem pro zahájení sociální práce. Na odeslání hlášení nemá odsouzený žádný vliv, je zasílaná bez jeho souhlasu. Vězněná osoba je kontaktovaná informativním dopisem kurátora, kde ho informuje o možných nabízených službách a současně ho upozorní na problémy, které mohou v souvislosti s uvězněním nastat. Korespondence mezi kurátorem a odsouzeným nepodléhá ve věznici kontrole. Doručuje se odsouzenému neprodleně. Sociální kurátor je také ve spojení se sociálním pracovníkem věznice, u kterého může ověřit, zda je zapotřebí klientovi zajistit nějaké

potřeby vyžadující okamžitou pomoc. Také má pravomoc nahlížet v rámci přípravy na propuštění do spisu odsouzeného, který je veden ve věznici.

Sociální kurátor má možnost, po předchozím objednání, klienta ve věznici osobně navštívit. Návštěva však není povinná, záleží na vyhodnocení situace sociálním kurátorem.

Při propuštění odsouzeného obdrží sociální kurátor od správy věznic oznámení o nadcházejícím propuštění. I tento dokument je podnětem pro zahájení sociální práce, pokud odsouzený již nezačal spolupracovat dříve. Sociální kurátor sleduje minimálně tři měsíce před plánovaným propuštěním evidenci termínů a ověří si aktuální umístění vězněné osoby. Opět kontaktuje vězně s nabídkou spolupráce přes sociálního pracovníka věznice, nebo mu odešle informativní dopis, kde jsou popsány kroky k vyřízení potřebných osobních záležitostí, jako je evidence na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání, sociální dávky nebo ztráta či poškození osobních dokladů. Problém se zajištěním bydlení je nutné řešit s kurátorem včas před propuštěním.

3.7. Postpenitenciární péče

Postpenitenciární péče je poskytována na základě dobrovolnosti všem propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody. Je zaměřena především na poradenské a výchovné služby, pomoc s pracovním umístěním, ubytováním, poskytováním věcné pomoci, peněžitých dávek apod. Praktické uskutečnění je převážně přeneseno na obce s rozšířenou působností, tedy obce III. typu, kde ucelenou sociální práci této cílové skupině vykovává sociální kurátor.

Specializované sociální služby, které jsou poskytovány v rámci postpenitenciární péče, tedy péče po propuštění z výkonu trestu, jak je výše uvedeno vykonává sociální kurátor, ale také nestátní neziskové organizace. Službami obecné povahy jsou pak takové služby, které jsou poskytovány obecně osobám, které se nachází v tíživých sociálních nebo osobních situacích. Lze říci, že specializované služby jsou výhradně omezeny na práci sociálních kurátorů a v omezené míře pak na činnost navazujících zařízení, které jsou specializované na pojednávanou cílovou skupinu a kterých je dle registru MPSV (MPSV: registr poskytovatelů sociálních služeb, 2020) celorepublikově velice málo (azylové domy, noclehárny, centra Armády spásy, terapeutické komunity, apod.). Drtivá většina poskytovaných služeb pro danou skupinu osob je zajišťována

neziskovými organizacemi, jejichž cílovými skupinami jsou obecně osoby v tíživé sociální situaci, avšak neodpovídají potřebám postpenitenciární péče. Již v předcházejících kapitolách je zmíněna speciálně zaměřená sociální služba Dům na půl cesty, která je mimo jiné určena mladým lidem do 26 let věku propuštěným z VTOS.

Riziko recidivy trestní činnosti se odvíjí od nezvládnutého sociálního postavení pachatele ve společnosti. Není-li adaptační systém dostatečně funkční, pravděpodobnost recidivy se zvyšuje. „*Musíme vytvořit prostor pro sociálně výchovné postavení tam, kde je ještě naděje, a těm beznadějným nabídnout možnost důstojné lidské existence*“ (Voňková, Chalupová, 1992, s. 49).

3.8. Armáda spásy

Armáda spásy je křesťanskou organizací, která pracuje s propuštěnými vězni, bezdomovci, alkoholiky, osobami závislými na návykových látkách, prostitutkami, nezaměstnanými apod. Spolupracuje s úřady, policií, zdravotnickými zařízeními, věznicemi, církvemi, charitami a dalšími nestátními neziskovými organizacemi. Poskytuje potřebným lidem základní životní prostředky jako je jídlo, ošacení, hygienu a nocleh. Využívat služeb je dobrovolné. Pomoc je nabízena i lidem, kteří na svém vedení způsobu života nechtějí nic měnit. Klienti mohou kdykoliv odejít a opět se zase vrátit. Poskytovaná sociální terapie je zaměřena na klientovu schopnost žít samostatně. Je nápomocna nejen při zajištění práce, ale i zvládnutí vydržet 8 hodin denně pracovat. Mnozí klienti postrádají manuální zručnost i častými pobyty ve vězení, alkoholem, drogami, dlouhodobou nezaměstnaností apod. V průběhu pracovní terapie si ověřují své schopnosti a nabývají opětovnou důvěru v sebe sama. Sociální terapie se zaměřuje i na zvládnutí udržet si byt v obyvatelném stavu, na finanční hospodaření s vlastními prostředky, kterými jsou většinou jen sociální dávky, učí se budovat nové vztahy, nacházet nová přátelství. V Armádě spásy dostanou šanci i lidé, kteří jsou na nejnižší příčce společenského žebříčku.

3.9. Probační a mediační služba

Probační a mediační služba (dále jen PMS) je státní organizací. Prvotně byla zřízena ministerstvem spravedlnosti probační služba v roce 1996, kdy probační úředníci začali působit u některých krajských a téměř u většiny okresních soudů, avšak výkon práce nebyl dostatečně ukotven zákonem. Až v roce 2001 nabyl účinnosti potřebný zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě a tím byla vytvořena potřebná opora pro činnost instituce. Lze říci, že se tedy jedná o poměrně mladou službu. Jejím obsahem náplně je kontrola výkonu trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody a dále nabízí jednání mezi pachatelem a obětí s možností urovnání dopadů trestného činu. Dle Arnoldové (2016) spolupracuje PMS v rámci své činnosti s orgány sociálního zabezpečení, zdravotnickými službami, školami a školskými zařízeními, nadacemi, zájmovými sdruženími, registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, úzce spolupracuje s orgánem sociálně – právní ochrany dětí a úřadem práce, jemuž přísluší vyplácení dávek hmotné nouze společensky nepřízpůsobivým občanům. Cílem aktivit, jak uvádí Arnoldová (2016) je integrace obviněného, participace poškozeného a ochrana společnosti.

Podle zákona o PMS se pro účely probace a mediace rozumí:

Probace:

- organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným;
- kontrola výkonu trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody;
- sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody;
- individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených a právních i společenských vztahů.

Mediace:

- mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením;
- mediaci lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.

Je zřejmé, že probační a mediační služba si našla vedle trestního práva své místo. Jako státní organizace zajišťuje realizaci alternativních trestů, tedy trestů, které nahrazují trest vyšší a to odnětí svobody. Jsou jimi například obecně prospěšné práce, dohled probačního úředníka, dohled při podmíněném propuštění a monitorované domácí vězení.

Probační a mediační služba vychází z propojení jak sociální práce s pachatelem, tak s trestním právem. Snaží se pachatele začlenit a uplatnit ve společnosti bez dalšího porušování zákonů a podporuje ho ve vlastní seberealizaci. Na druhou stranu podporuje i poškozené a napomáhá jim zapojit se do procesu odškodnění, obnovení jejich pocitu bezpečí a důvěry ve spravedlnost. Svým působením napomáhá i efektivně zrealizovat uložené alternativní tresty a opatření.

Součástí působení služby v rámci dohledu je i realizace probačních programů zaměřených na intervenci s cílem působit na chování pachatele tak, aby se dosáhlo snížení jeho recidivy. Ve svém obsahu jsou tyto programy cíleny na pachatelova rizika, která jsou zjištěna při práci s ním, zaměřují se na jeho chování a na vlivy, které vedly ke spáchání trestného činu. „*Probační programy vychází z předpokladu, že pachatel je schopen při vhodném výchovném zacházení své kriminální chování změnit, a to tím, že si osvojí jiný, tj. prosociální způsob chování*“ (Matoušek, 2013, s. 488). V praxi jsou využívány probační programy i v průběhu pachatelova pobytu ve vězení. Jedná se o skupinové programy se specifickým zaměřením zejména na posilování sociální dovednosti, pracovní a profesní dovednosti, zvládnání vlastní agresivity, zacházení s penězi, řešení konfliktů, podpora odpovědnosti vůči jiným osobám apod. Pro zvlášť závažné trestní činy jsou vytvořeny speciální programy zaměřené na sexuálně motivované trestní činy, závislosti na návykových látkách, domácí násilí aj. „*Sociální*

práce s pachateli by měla zahrnovat kontext „vnitřního pohledu“ i kontext budování sociálního kapitálu.“ (Matoušek, 2013, s. 486)

Probační úředník po dobu trestního řízení vykonává dohled nad obviněným a kontroluje jeho chování. Obviněného směřuje k vedení řádného života, pokud bylo rozhodnuto:

- o propuštění obviněného z vazby a současně vysloven dohled;
- o podmíněném zastavení trestního stíhání;
- o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem;
- o podmíněném odsouzení, včetně podmíněného odsouzení s dohledem;
- o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody;
- o uložení trestu obecně prospěšných prací

Probační dohled je pravidelný kontakt mezi úředníkem PMS a pachatelem, kdy dochází k realizaci probačního programu a kontrole dodržování podmínek, které byly pachateli uloženy soudem. Cílem je sledování a kontrola pachatelova chování, čímž je zajištěna i ochrana společnosti a dále odborným vedením by měl být směřován tak, aby v budoucnu vedl řádný život.

4. VLASTNÍ VÝZKUM

Praktická část diplomové práce zjišťuje strukturovaným rozhovorem zájem o sociální službu domu na půl cesty u osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Respondenti jsou specifickou cílovou skupinou ve věku od 18 do 26 let, kterým ve většině případů chybí rodinné zázemí, nemají osvojené základní sociální dovednosti a na prahu dospělosti se těžko orientují i ve vlastním životě.

O mladých lidech s trestnou minulostí není k dispozici příliš mnoho odborné literatury. Empirická část je zaměřena na získání informací přímo od osob, kterých se tato problematika osobně týká.

4.1. Cíl výzkumu

Záměrem diplomové práce bylo zjistit, jaký je zájem o využití domu na půl cesty osobami propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody. Vlastním šetřením mezi propouštěnými pachateli bylo sledovat tendence zaměřené především na zodpovědný přístup k vlastnímu životu a schopnost řešit nastolené osobní problémy.

Sestavený strukturovaný rozhovor je rozdělen do čtyř oblastí. První část je zaměřena na osobu respondenta, jeho vzdělání, zdroj příjmu. Druhá část se týká rodinného prostředí a vztahy s rodinnými příslušníky. Třetí část mapuje trestní minulost respondenta a jeho současnou nepříznivou sociální situaci. Závěrečná část rozhovoru je zaměřená na získání informací k osobním zkušenostem s domem na půl cesty a názoru osob z výkonu trestu odnětí svobody na nezájem o tuto sociální službu.

Cílem práce je potvrdit nebo vyvrátit hlavní otázku výzkumu, která zní: **předpokládáme, že osoby po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody mají zájem o sociální pobytovou službu domu na půl cesty.**

Pro vyhodnocené hlavní otázky výzkumu předpokládáme:

1. odsouzené osoby jsou po dobu výkonu trestu odnětí svobody v kontaktu se sociálním kurátorem;

2. odsouzené osoby ve výkonu trestu odnětí svobody mají informace o poskytování sociální služby domu na půl cesty;
3. odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody vyhledávají služeb domu na půl cesty k vyřešení své nepříznivé sociální situace.

„Výzkumné otázky tvoří jádro každého výzkumného projektu. Plní dvě základní funkce: pomáhají zaostřit výzkum tak, aby poskytl výsledky v souladu se stanovenými cíli, a ukazují také cestu, jak výzkum vést. Výzkumné otázky musí být v souladu se stanovenými cíli i výzkumným problémem.“ (Švaříček, Šed'ová a kol. 2007, s. 69)

4.2. Metoda výzkumu

Vhodný výběr metody výzkumu zaručuje kvalitní sběr a vyhodnocení informací. Pokud se výzkumník rozhoduje o metodách výzkumu, je to vždy do značné míry poměrně obtížné. V tomto konkrétním případě byl zvolen pro účely šetření kvalitativní výzkum, metoda strukturovaného rozhovoru. Rozhovor byl koncipován tak, aby zmapoval názor osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody na sledovanou problematiku. *„Strukturovaný interview je metoda, která stojí na pomezí mezi dotazníkovými metodami a interview. Strukturované interview má pevně dané schéma, které je pro tazatele závazné a neumožňuje mu příliš velké změny či úpravy. Pořadí a znění otázek je fixované.“* (Miovský, 2009, s. 162) Strukturované rozhovory probíhaly v období jednoho měsíce.

Výzkumník kvalitativního výzkumu zjišťuje odpovědi na zkoumané otázky, shromažďuje informace, dedukuje, skládá vše dohromady. Po vyhodnocení dat se rozhoduje, zda je potřebný další sběr dat. Pokud ne, zpracuje výzkumnou zprávu, která popisuje zkoumaný objekt, veškeré okolnosti týkající se výzkumného šetření. Zde je nutno říci, že kvalitativní výzkum je poměrně rozsáhlý i časově náročný, vyžadující především empatický přístup ze strany výzkumníka (Hendl, 2005).

4.3. Realizace vlastního výzkumu

Podle Registru poskytovatelů sociálních služeb dostupným na webovém portálu MPSV bylo zjištěno 27 poskytovatelů sociální služby dům na půl cesty, z toho 23 poskytovatelů bylo telefonicky osloveno se záměrem zprostředkovat osobní setkání

s klientem aktuálně využívajícím dané zařízení po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Se zbylými 4 poskytovateli se nepodařilo telefonicky spojit. Seznam registrovaných poskytovatelů je k nahlédnutí v příloze diplomové práce.

Výběrový soubor tvoří pět oslovených klientů domu na půl cesty v Plzeňském, Karlovarském a Středočeském kraji, a to tři mladí muži a dvě mladé ženy.

Během kontaktování 23 poskytovatelů dané služby bylo zjištěno, že ve většině z nich v současné době požadovaná cílová skupina není ubytovaná a v minulosti tvořila jen nepatrný zlomek z ubytované klientely. Pro nízký počet získaných oslovených respondentů nebude z důvodu možné identifikace respondentů uvedeno konkrétní místo jejich pobytu.

Respondenti byli seznámeni se záměrem výzkumu, byli požádáni o souhlas se zpracováním získaných informací a s nahráváním poskytnutého strukturovaného rozhovoru. Klienti odmítli nahrávání rozhovoru, ale souhlasili s průběžným zaznamenáváním odpovědí v písemné podobě. Po získání souhlasu respondentů se uskutečnilo přibližně 60 minutové osobní setkání. Tiskopis souhlasu je přílohou diplomové práce.

Z důvodu anonymity dotazovaných, byla jména respondentů záměrně zaměněna.

Pro přehlednější orientaci v odpovědích respondentů jsou ponechány otázky v textu rozhovoru. Pro zachování autenticity výpovědí je text zachován v hovorové češtině, a to včetně nespisovných výrazů tak, jak se klienti vyjadřovali.

Klient 1 - PAVEL

1. Vaše pohlaví?
Muž
2. Kolik je Vám let?
24
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?
„Učil sem se kuchař - číšník. Ve druháku mě vylili. Jeden učitel si na mě zased, lezli si na nervy, přestal sem tam chodit. Taky mi pak volali, abych se vrátil, ale kvůli němčině bych to stejně nedal.“
4. Jste studující, zaměstnaný, v evidenci úřadu práce, pobíráte invalidní důchod, nejste nikde evidován a vyživuje Vás jiná osoba, atd.
„Před basou sem žil s přítelkyní. Měl jsem rád jejího čtyřletýho kluka. Byl sem jako jeho táta, měl mě taky rád, možná víc než mámu. Pořád sme spolu blbli. Pak sem seděl za blbou krádež, protože sem byl v podmínce. Vrátil sem se k ní už nemoh, dala kluka jeho tátovi a vodstěhovala se pryč. Nevim kde je, ale po malým se mi stejská. Ted' sem na úřadu práce a beru dávky.“
5. Jakým způsobem trávíte volný čas?
„Tady máme nějaký povinný programy. Ptají se nás co chceme dělat. Říkají jak se ptát na práci, taky sme psali nějaký dopisy jenom jako. Byly to žádosti vo práci. Když pak máme volno, tak buď' spim, nebo koukam na televizi, nebo du ven. Nikoho tu neznam, tak du většinou na pivo.“
6. Z jakého rodinného prostředí pocházíte?
„Máma s tátou se rozvedli. Voba si někoho našli. Bydlel sem s bráchama u babičky. U ní to bylo dobrý. Umřela než sem se vrátil z basy. Jeden brácha taky sedí a druhej bydlí u přítelkyně.“
7. Jste v kontaktu se svými rodiči? A jaký máte spolu vztah?
„Nemám na ně telefon, ale kde bydlí vim. Neviděl sem je už asi 5 let. Když sem bydlel u babičky, tak sem tátu občas u ní viděl. Nevim. Nevim co dělají.“
8. Máte sourozence? A jak spolu nyní vycházíte?
„Mam dva bráchy. S tím co sedí sem si někdy zavolal. Měl by brzy jít ven. Ten druhej co je ted' venku, je u tý přítelkyně. Asi někde dělá. Nemam peníze za nim ject. Bydlí daleko.“
9. Jaký máte vztah k ostatním příbuzným a známým?
„Babička už umřela. Ted' se s nikym nevidim.“

10. Kdy jste začal/a mít problémy se svým chováním?
„Nevim, asi už něco bylo na základce. Takový blbosti, ředitelský důtky. V devítce sem už hodně marodil, ale nepropad sem. Spíš sem se s klukama pral, nevim.“
11. Kde jste vyrůstal/a jako nezletilý?
„U babičky.“
12. Kdy jste byl/a poprvé trestně stíhán/a a za co?
„Když mi bylo 19 dostal sem podmínku za ukradený mobily v krámu.“
13. Byl/a jste odsouzený/á opakovaně?
„Za ty mobily sem dostal podmínku na 2 roky. Jenomže pak sem boural s autem a nadejchal 2,3 promile. Tak sem si to vodseděl.“
14. Kontaktoval Vás sociální kurátor ve VTOS a co s Vámi řešil?
„Hned jak sem nastoupil do první basy, tak mi psala kurátorka z domova. Nabízela mi, že mi pomůže, když něco budu potřebovat. Dokonce za mnou i přijela, když mě přeložili a ptala se co mam v plánu dělat po propuštění. V base sem měl sociální pracovníci. Ta mi taky nabídla, jestli chci pomoc pak s bydlením a prací. Chtěl sem jít k té přítelkyni, ale to už pak nešlo. Chtěl sem si něco najít sám.“
15. Proč jste se stal klientem DPC?
„No chtěl sem jít k té přítelkyni, ale to padlo. Chtěl sem tam hlavně kvůli malýmu. DPC mi nabídla až kurátorka, když sem za ní přišel po propuštění. Pomohla mi vypsát žádosti na dávky a zařídila mi DPC.“
16. Jak byste popsal/a svoji nepříznivou sociální situaci?
„Nevim. Potřebuju sehnat dobře placenou práci. Chci si sehnat garsonku, ta stačí. A taky se chci zbavit dluhů. Neni jich moc, musím vydělat ty peníze.“
17. Odkud jste získala informace o možnosti bydlení v domu na půl cesty?
„Kurátorka mě to zařídila.“
18. Jakou pomoc očekáváte od domu na půl cesty?
„Budu tady dokud neseženu tu garsonku. Nebo nákou přítelkyni s bydlením.“
19. Proč jste se rozhodl/a využít služby domu na půl cesty?
„Neměl sem kam jít jinam. Tady to ted' de. Ted' sem na pokoji sám, ale měl sem tam takovýho blbýho týpka, ten už je pryč.“
20. Jak dlouho jste uživatelem domu na půl cesty?
„Sem tu ted' druhej měsíc. Byl sem tu po propuštění z basy asi měsíc, pak sem chtěl jít na ubytovnu, ale vrátil sem se. Byl tam hroznej smrad a bordel.“

21. Jste v domě na půl cesty spokojený/á? Pokud ne, tak proč?
„Jo sem. Akorát ty povinný sezení sou někdy nudný. A někdy je na nich taky sranda. Kámoš na ubytovně jede víc na pohodu.“
22. Jakých aktivit se v domě na půl cesty zúčastňujete?
„Chodím na skupiny s uživateli, ty sou ráno a povinný. Protože nechodim do práce, tak mě ráno tahají z postele a musíme si spolu povídat pokaždý vo něčem jiným. Včera třeba vo homosexuálech. Taky si tam říkáme co se nám v DPC nelíbí, co je třeba vopravit a tak.“
23. Využil/a jste pobytové služby v domě na půl cesty opakovaně?
„Jo. Sem tu podruhý.“
24. O jakém bydlení uvažujete po odchodu z DPC?
„Chci tu garsonku. Možná si najdu přítelkyni s bydlením.“
25. Proč si myslíte, že v DPC je málo osob z VTOS?
„Nevim. Asi mají kam jít jinam. Třeba domů. Nebo k přítelkyni. Nebo na ubytovnu, tam nikdo nekontroluje, jestli pijete, když se nedělá bordel.“

Klient 2 - PETR

1. Vaše pohlaví?
Muž
2. Kolik je Vám let?
24
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?
„Ve výchovňáku sem se vyučil zámečnickem a taky sem si tam udělal svářečák. Chtěli, abych tam zůstal ještě o rok dýl a vyučil se, tak sem tam zůstal a vyučil se. Moc mě to nebavilo, ale ted' sem rád. Vydělám si peníze. Svářeče potřebujou i v Německu.“
4. Jste studující, zaměstnaný/á, v evidenci úřadu práce, pobíráte invalidní důchod, nejste nikde evidován/á a vyživuje Vás jiná osoba, atd.
„Ted' sem nezaměstnaný. Mám ale rozjednanou práci. Byl sem na pohovoru, dají mi vědět, jestli mě vyberou. Měl bych u nich svařovat. Dali by mi i jednu místnost na bydlení na jejich ubytovně. Byl bych tam v ní sám. To by bylo dobrý. Taky sem se ptal na pomocný zednický práce, ale tam se mi nechce. Je to bez bydlení.“
5. Jakým způsobem trávíte volný čas?
„Chodíme ven s klukama vod vedle. Za barákem máme zahradu s lavičkama, tam hodně chodíme kouřit. Vede tam okno z kuchyně, tak když tam někdo vaří, tak sme tam pohromadě. A v přízemí máme šipky, ty mě baví, tak si je tam chodíme někdy zahrát.“
6. Z jakého rodinného prostředí pocházíte?
„Naši se rozvedli. Táta od nás odešel a znovu se oženil. Nejdřív sem k němu docela jezdil. Pak to nějak skončilo ani nevím proč. Už sem ho hrozně dlouho neviděl, nevím co dělá.“
7. Jste v kontaktu se svými rodiči? A jaký máte spolu vztah?
„S mámou si občas voláme. Ale domů nemůžu, je tam Martin, to je její přítel. Když sem byl v base, tak za mnou přijela. Je hodná, má mě ráda, ale Martinovi to říkat nemůže. Ona to ví, že domů nemůžu. Taky sem třeba musel štípat dříví celej den, i když přšelo a Martin mě domů nepustil ani schovat. S mým tátou si nevolam, už sem ho neviděl strašně dlouho. Nevím co dělá.“
8. Máte sourozence? A jak spolu nyní vycházíte?
„Mam u mámy Áju sestru, teda Alenku. Mám jí rád a ona mě taky, ráda si se mnou hrála. Ale Martin to nechce. Je to její táta. A muj táta má ještě dva kluky, ale ty už neznam.“

9. Jaký máte vztah k ostatním příbuzným a známým?
„Máma je z Opavy, nevím jaké tam má další příbuzný. Tady má ještě sestru, ta je vdaná a má dvě děti. Ty znam dobře, ale už sem je dlouho neviděl. Asi 5 let, no asi i víc. Já měl přítelkyni. Bydleli sme spolu na ubytovně, když sem přišel z výchovňáku. Ale jenom chvíli. Jela v drogách a pak nás vyhodili.“
10. Kdy jste začal/a mít problémy se svým chováním?
„Nevím. Když sem se hádal s Martinem, taky sme se prali. Pak sem utek z domova. No, já sem utek víckrát. Naposled když mě našli, tak mě odvezli rovnou do výchovňáku a já tam už zůstal. Ani sem domů nechtěl. Máma mi tam volala. Kolik mi bylo? Měl jsem jít do 9. třídy.“
11. Kde jste vyrůstal/a jako nezletilý?
„Ted' sem to říkal. Bylo mi asi 13, když sem utek prvně. Pak ještě asi dvakrát nebo třikrát? Na konci osmičky sem utek asi na měsíc, než mě našli. To už bylo naposled. Pak už mě čekal výchovňák.“
12. Kdy jste byl/a poprvé trestně stíhán/a a za co?
„Když sem přišel z výchovňáku, s přítelkyní sme občas něco ukradli. Protože toho bylo pak víc, tak mi to sečetli. To mi bylo 21 let. Dostal sem podmínku, ale pak mi to po dalším maléru přetavili na 18 měsíců natvrdo.“
13. Byl/a jste odsouzený/á opakovaně?
„Jednou tu podmínku a podruhý 18 měsíců natvrdo.“
14. Kontaktoval Vás sociální kurátor ve VTOS a co s Vámi řešil?
„Byl sem v kontaktu s kurátorem. Znal jsem ho už od té doby, co sem se vrátil z výchovňáku. Ten mi už tenkrát zařizoval novou občanku, když sem tu starou ztratil. Po propuštění mi pomoh vypsát žádost na mopku, abych dostal tisícovku od úřadu práce a pak mi ještě pomoh vypsát ty ostatní papíry na dávky. Od něj sem měl telefon sem na dům. Nakonec mi to vyřídil sám, protože jsem neměl ted' kam jít.“
15. Proč jste se stal klientem DPC?
„Chtěl sem řešit bydlení, ale ono toho moc na výběr nebylo. Doma jsem bejt nemoh, nemám ke komu jít. Sem takovej ztroskotanec. Tady se mi snad podaří najít práci a slíbili mi i bydlení. To bych byl moc rád, kdyby to vyšlo. Potřebuju splatit nějaké dluhy, a když to bude dobře, tak do 3 až 4 let bych měl bejt čistej, bez dluhů.“
16. Jak byste popsal/a svoji nepříznivou sociální situaci?
„Sem sám, nemusím platit žádný výživný jako kluci tady vedle. Zase mám dluh, ale těch se zbavím. Tady budu jen dokud to bude nutný, pak se rád vodstěhuju snad už do pokoje, kde budu sám a budu mít klid.“

17. Odkud jste získala informace o možnosti bydlení v domě na půl cesty?
„Říkal mi to kurátor, když nevyšla jiná ubytovna ani jiný bydlení. Nabízel mi to už když jsem odešel z výchovňáku. Ale to sem šel nakonec na ubytovnu.“
18. Jakou pomoc očekáváte od domě na půl cesty?
„Už mi pomohli. Paní XY (pozn. autora: jméno anonymizováno, zaměstnankyně DPC) mi pomohla vybrat několik prací. Nejvíce stojím o tu s bydlením. Teď čekám, jak to dopadne. Pomohla mi sepsat žádosti o práci a taky mi pomohla sehnat kopii výučního listu. Spočítali jsme spolu, že když budu vydělávat a pravidelně splácet dluhy, moh bych to mít asi do 4 let všechno splacený. To se dá.“
19. Proč jste se rozhodl/a využít služby domě na půl cesty?
„Neměl sem kam jít. Teď sem rád, že tu sem. Není to tu tak hrozný, spíš sou tu divný lidi ubytovaný.“
20. Jak dlouho jste uživatelem domě na půl cesty?
„Už sem tu čtvrtý měsíc.“
21. Jste v domě na půl cesty spokojený/á? Pokud ne, tak proč?
„To jo, to asi jo.“
22. Jakých aktivit se v domě na půl cesty zúčastňujete?
„Nejdřív mě to štvalo pořád někam chodit. Hlavně ráno. Teď už je to dobrý. Spíš sme se tu tak trochu skamarádili, už víme co kdy a kde je. Chodím na programy docela rád, aspoň se nenudím.“
23. Využil/a jste pobytové služby v domě na půl cesty opakovaně?
„Poprvé sem to odmít. To mi bylo 19 let. Asi to byla chyba. Nevím, možná to tak mělo bejt. Teď jsem tu prvně.“
24. O jakém bydlení uvažujete po odchodu z DPC?
„Jak sem to říkal před tím. Když mi vyjde to svařování, mohl bych mít vlastní pokoj na ubytovně v práci. A stálo by mě to necelý dva tisíce na měsíc. To by bylo supr. Snad to vyjde.“
25. Proč si myslíte, že v DPC je málo osob z VTOS?
„Bud' o tom neví, nebo chtějí mít klid a ne pořád nějaký kontroly jestli nejste opilý a tak. To tu vadí víc lidem. Ale ono to zase tak hrozný není. Je to tu lepší, než co sem kdysi byl na ubytovně. Ta byla hegeš, fakt strašná.“

Klient 3 - ZDENĚK

1. Vaše pohlaví?
Muž
2. Kolik je Vám let?
25
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?
„Sem vyučenej natěrač – lakýrník.“
4. Jste studující, zaměstnaný/á, v evidenci úřadu práce, pobíráte invalidní důchod, nejste nikde evidován/á a vyživuje Vás jiná osoba, atd.
„Ted' sem zaměstnaný. Vlastně sem zaměstnaný vod tý doby, co mě pustili z basy. Potřeboval sem nutně práci, měl sem obrovský dluhy a když to ještě rok vydržím, budu mít splacenou insolvenční.“
5. Jakým způsobem trávíte volný čas?
„Sem skoro pořád v práci. Děláme ve stavební firmě a ta jede od jara do zimy. Potřebuju vydělat hodně peněz, abych to všechno stíhal splácet.“
6. Z jakého rodinného prostředí pocházíte?
„Bydlel sem jen s maminou. Tátu neznám. Odešel ještě než sem se prej narodil.“
7. Jste v kontaktu se svými rodiči? A jaký máte spolu vztah?
„Mamina bydlí sama v garsonce, k ní jít nemůžu, ani nechci. Tady sou větší platy a taky víc práce. Potřebuju vydělávat peníze, hodně peněz. Občas za ní přijedu, ale ted' ne. Děláme i o víkendech. Tak si jen zavoláme. O tátovi nic nevím.“
8. Máte sourozence? A jak spolu nyní vycházíte?
„Nemám sourozence.“
9. Jaký máte vztah k ostatním příbuzným a známým?
„Kromě maminy nikoho nemám.“
10. Kdy jste začal/a mít problémy se svým chováním?
„To už je hodně dávno. Myslíte i ve škole? Tak to sem zlobil asi pořád. Mamina musela pořád chodit něco řešit do školy. Nejvíc sem ale vyváděl asi až na učňáku a potom taky. Až když sem se rozsekal v autě a byl v umělým spánku několik týdnů, tak potom sem se uklidnil.“
11. Kde jste vyrůstal/a jako nezletilý?
„Řešil se ústav. Nakonec mě nechali doma.“

12. Kdy jste byl/a poprvé trestně stíhán/a a za co?
„Když sem měl problémy s drogama. Něco sem prodal a pak sem za to šel sedět.“
13. Byl/a jste odsouzený/á opakovaně?
„Ne, jenom jednou.“
14. Kontaktoval Vás sociální kurátor ve VTOS a co s Vámi řešil?
„Přímo v base byl sociální pracovník. Ten se nás ptal, kam po propuštění půjdeme. Řek sem mu, že to už mám zařízený od kurátora. S kurátorem sem byl domluvený, že mi něco sežene.“
15. Proč jste se stal klientem DPC?
„Potřeboval sem sehnat něco levnýho. Stačila by mi místnůstka na přespání. Ubytovny sou drahý. Nakonec sem dal na kurátora a sem tady.“
16. Jak byste popsal/a svoji nepříznivou sociální situaci?
„Dostal sem se do dluhů. Ted' to mám nastavené tak, že splatím insolvenci a začnu zase normálně žít. Už mi toho moc nezbývá splatit, tak doufam, že to už zvládnou.“
17. Odkud jste získala informace o možnosti bydlení v domě na půl cesty?
„Od kurátora.“
18. Jakou pomoc očekáváte od domě na půl cesty?
„Ted' sem rád, že mě tu nechají, za bydlení tady platím necelou čtyřku. Snad tu budu moc bejt, než mi skončí insolvence, protože to mi už bude 27 a 3 měsíce. Potřebuju to splatit a nezbývá mi už moc peněz vedle. Z práce se vracím až večer a to už nemám ani chuť si hledat něco jinýho k bydlení. V létě dělám i o víkendech.“
19. Proč jste se rozhodl/a využít služby domě na půl cesty?
„Bylo to levný a bylo tu volno.“
20. Jak dlouho jste uživatelem domě na půl cesty?
„Sem tu od doby, co mě pustili z basy. Čtyři měsíce.“
21. Jste v domě na půl cesty spokojený/á? Pokud ne, tak proč?
„Moc nevím, co se tu děje. Sem pořád v práci.“
22. Jakých aktivit se v domě na půl cesty zúčastňujete?
„Něco tu probíhá, ale na to už nemám čas. Když sem sem nastoupil, tak mě i učili vařit základní jídla. Byla to spíš taková snaha. Já nevařím, jenom čaj a kafe. A taky si ohřeju konzervu. Ale bylo dobrý probrat moje dluhy. Ještě v době před mým odsouzením, mi pracovnice z organizace Člověk v tísní pomohla s vyřízením insolvence. Sem mámě vděčnej, že za dobu basy se zadlužila a splácela insolvenci za mě. Ted' se to snažim dotahnout. Vydělám

hodně peněz, ale hodně jich jde pryč. Ten rok a půl to už vydržim. Dlužim to mámě.“

23. Využil/a jste pobytové služby v domě na půl cesty opakovaně?
„Sem tu poprvé a snad i naposled. To myslim v dobrym.“
24. O jakém bydlení uvažujete po odchodu z DPC?
„Až budu oddluženej, požádam si o městský byt. Nebo si sám nějaký seženu. Chci už žít normálně.“
25. Proč si myslíte, že v DPC je málo osob z VTOS?
„To vam povim proč. Protože se nechce každému dělat. Tady po vás pořád chtějí, abyste se snažila najít práci. Chtějí po vás jít do firmy a o práci si říkat, nebo jim zavolat. Chtějí, abyste si řešila třeba dluhy nebo dávky. Ale když se dostanete z basy ven, chcete mít od všech těch rad klid. Chcete si žít konečně po svým.“

Klient 4 - MICHALA

1. Vaše pohlaví?
Žena
2. Kolik je Vám let?
25
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?
„Chodila sem do základky do 16 let a pak dvakrát do prváku na kuchařku. Stejně mě to nebavilo. Celej den bejt v páře. Máma mě chtěla přeradit na pomocný práce v kuchyni. Tam už sem nešla. Kuchyně prostě ne. Odstěhovala sem se k přítelovi, von je starší a měl tenkrát práci.“
4. Jste studující, zaměstnaný/á, v evidenci úřadu práce, pobíráte invalidní důchod, nejste nikde evidován/á a vyživuje Vás jiná osoba, atd.
„Ted' nikde nedělám. Beru dávky, platí mi i tohle bydlení.,“
5. Jakým způsobem trávíte volný čas?
„Já nevím. Co mě zrovna napadne. Mam kamoše. Sou vždycky vedle nádraží v kiosku. Tam sem hodně. Taky chodim ven s klukama, co tady taky bydlí. Ale moc ne, někdy. Já nevím co mam říkat, asi tohle no.“
6. Z jakého rodinného prostředí pocházíte?
„Dyž sem hodila do školy, byla sem u mámy. Byly tam taky mí dvě ségry. Sou mladší. Voni sou tam asi pořád. Táta s námi bydlel než ho zavřeli. Pak byl u babičky. Ted' by měl bejt u nějaký přítelkyně.“
7. Jste v kontaktu se svými rodiči? A jaký máte spolu vztah?
„Vo tátovi nevím kde je. Máma bydlí pořád stejně. Má v péči mí dvě děti a taky ty dvě ségry. Vobčas sem tam za nima zašla. Ted' ne. Nemam peníze na cestu.“
8. Máte sourozence? A jak spolu nyní vycházíte?
„Mam dvě ségry. Už sou velký. Vobě bydlí u mámy. Myslim že nedělají. Mam číslo na mámu, tak jim někdy zavolam.“
9. Jaký máte vztah k ostatním příbuzným a známým?
„Vo tátovi nevím. Babička bydlí blízko mámy, tak asi dobrý. Jo mam ještě tety a strejdy, taky sestřenice a bratrance. Někdy se potkáme, ale moc ne.“
10. Kdy jste začal/a mít problémy se svým chováním?
„No asi na základce. Měla sem bejt drzá a tak. Nic horšího to zase nebylo.“
11. Kde jste vyrůstal/a jako nezletilý/á?
„Doma.“

12. Kdy jste byl/a poprvé trestně stíhán/a a za co?
„Seděla sem jenom jednou. Neplatila sem na děti výživný. Neměla sem žádný peníze.“
13. Byl/a jste odsouzený/á opakovaně?
„Ne, jednou sem seděla.“
14. Kontaktoval Vás sociální kurátor ve VTOS a co s Vámi řešil?
„V base byla náká pracovnice. Psala s náma nějaký plány. Ale vono je to pak venku stejně všechno jinak. I sme si psaly s kurátorkou. Ta mi nabízela bydlení na ubytovně, ale já chtěla k přítelovi. U mámy to nešlo. Ale tam sem stejně nechtěla jít.“
15. Proč jste se stal klientem DPC?
„Chtěla sem jít zpátky k přítelovi. Jenomže se vrátil k bejvalej ženě. Ted' sem tady než si něco najdu jinýho.“
16. Jak byste popsal/a svoji nepříznivou sociální situaci?
„Jak? No potřebuju bydlení. Stačí mi jedna nebo dvě místnosti, záchod a tak. Chci bejt sama nebo s nějakým přítelem. Víc nepotřebuju.“
17. Odkud jste získala informace o možnosti bydlení v domu na půl cesty?
„Povídali vo tom v base. Než mě pustili ven, tak mi psala kurátorka. Chtěla sem jiný bydlení, ale sehnala jenom tohle. Pustili mě v zimě a to sou ubytovny vždycky plný.“
18. Jakou pomoc očekáváte od domu na půl cesty
„Sou tu hodný. Je to dobrý. Ale pořád sme kontrolovaný. To je samý hlídání. Dyť tu nikdo bordel nedělá. No, musíme dávat bacha, když se napíjem. Byl by průser. Asi by nás vyhodili no.“
19. Proč jste se rozhodl/a využít služby domu na půl cesty?
„Kampa bych šla jinam? Nebylo kam. Není to tu špatný, ale pořát tu bejt taky nechci. Něco si najdu. Nebo někoho a pudu pryč hned.“
20. Jak dlouho jste uživatelem domu na půl cesty?
„Přišla sem sem v půlce ledna. Tak už půl roku.“
21. Jste v domě na půl cesty spokojený/á? Pokud ne, tak proč?
„Jo, sem. Ale už chci bejt ve svým. Na chvíli je to dobrý.“
22. Jakých aktivit se v domě na půl cesty zúčastňujete?
„Když nemám co dělat, tak jdu dolů a dohromady si tam říkáme nějaký zážitky. Je to sranda. Pokaždý se vymyslí o čem se bude mluvit, nebo se bude dělat a podle toho tam du. Nechodim na všechno. Jenom na některý co sou

hned ráno musím chodit. Tam se musí. A co tam děláme? No třeba mě učili pouštět pračku. Sem zvyklá na jinou. Taky sme vařili, to byla taky sranda. Já umím dobrou pomazánku. Potom se tam dělají takový kraviny jako žehlit. Taky se psal nějaký dopis. Hledali sme něco na internetu. To umí každej.“

23. Využil/a jste pobytové služby v domě na půl cesty opakovaně?
„Sem tu prvně.“
24. O jakém bydlení uvažujete po odchodu z DPC?
„No nevim. Kdyby byla dobrá ubytovna, tak asi tam. Já nevim.“
25. Proč si myslíte, že v DPC je málo osob z VTOS?
„Asi dou domů. Nebo někam jinam. Já bych taky šla jinam, kdybych měla kam.“

Klient 5 - KRISTINA

1. Vaše pohlaví?
„Asi vidíš, ne, sorry mám ráda tykačku.“
2. Kolik je Vám let?
„Cha, cha, to nevidíš? Jo dobrý, oká, je mi 23.“
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?
„Je jasný, že základka stačí.“
4. Jste studující, zaměstnaný/á, v evidenci úřadu práce, pobíráte invalidní důchod, nejste nikde evidován/á a vyživuje Vás jiná osoba, atd.
„Ted' sem nezaměstnaná. Vlastně jsem nezaměstnaná vod doby, co mě pustili z vašeho oblíbeného seriálu „Holky pod zámkem“, vidělas to, jak to tam chodí.“
5. Jakým způsobem trávíte volný čas?
„Tady asi ani nemá cenu, abych ti k tomu cokoli říkala. Je to podobný jako v lágru ve Světlý.“
6. Z jakého rodinného prostředí pocházíte?
„Bydlela sem s nějakou tetou, a v patnácti ji utekla. Fakt jen si dokazovala, jak se o mě chce starat a šlo jí jen vo prachy vod státu na mě. Nic mi nekoupila, co jsem kdy chtěla.“
7. Jste v kontaktu se svými rodiči? A jaký máte spolu vztah?
„Asi ne, když se vo mě starala ta teta.“
8. Máte sourozence? A jak spolu nyní vycházíte?
„Tyjoo, já jich mam, asi šest.“
9. Jaký máte vztah k ostatním příbuzným a známým?
„Hele, jako život Tě naučí různý věci a je jen na tobě, co si z toho vezmeš.“
10. Kdy jste začal/a mít problémy se svým chováním?
„To už je hodně dávno. Myslíš jako ve škole? Tak to jsem zlobila asi pořád, ve škole se furt něco řešilo. Nejvíc sem ale vyváděla asi až v děcáku a potom taky na ulici, ale to tobě asi nic neříká, že jo.“
11. Kde jste vyrůstal/a jako nezletilý/á?
„Před chvílí sem ti to celý řekla, jo byla sem v děcáku a ve výchovněáku.“
12. Kdy jste byl/a poprvé trestně stíhán/a a za co?
„Když sem měla problém s fetem, a to se mi nevyplatilo.“

13. Byl/a jste odsouzený/á opakovaně?
„Jo, ne jak se to vezme, jednou podmínka a jednou sem seděla.“
14. Kontaktoval Vás sociální kurátor ve VTOS a co s Vámi řešil?
„Tak ve Světly byla hezká sociální pracovnice, ale moc nechtěla se mnou dělat. Víc mi pomoch chlap, víš. S kurátorem sem se domluvila a něco mi určitě sežene jenom nevím kdy.“
15. Proč jste se stal klientem DPC?
„No, ta socka ze Světly mi tohle sehnala a co můžu dělat. Až se něco najde, tak vodtáhnu za nějakou kejšou.“
16. Jak byste popsal/a svoji nepříznivou sociální situaci?
„Jak? Že sem si zkurvila život fetem.“
17. Odkud jste získala informace o možnosti bydlení v domě na půl cesty?
„Z věznice, vod tý ženský.“
18. Jakou pomoc očekáváte od domě na půl cesty?
„Hele, já už nic vod nikoho nevočekávám, nezbejvá mi, než věřit, že na seznamce si najdu nějakou dobrou holku a budu s ní. Třeba mi bude žít a starat se vo mě jako vo královnu.“
19. Proč jste se rozhodl/a využít služby domě na půl cesty?
„Protože mi to přeci doporučila ta z tý Světly. Posloucháš mě, už sem ti to říkala.“
20. Jak dlouho jste uživatelem domě na půl cesty?
„Skoro měsíc. Sem prej problémová, ale na druhou stranu jim tady taky pomáhám trochu v kuchyni.“
21. Jste v domě na půl cesty spokojený/á? Pokud ne, tak proč?
„Je mi jedno, co se tu děje. Nejrači sem sama, když mě nikdo neotravuje.“
22. Jakých aktivit se v domě na půl cesty zúčastňujete?
„Něco tady je vobčas asi, ale na to už nemám čas. Když sem sem nastoupila, tak mě i učili vařit základní jídla, ale mě to moc jako neba. Byla to spíš taková snaha. Mam nejrači kafe a cígo. Jo a taky si udělám polívku z pytlíku.“
23. Využil/a jste pobytové služby v domě na půl cesty opakovaně?
„Sem tu poprvé a doufam, že už nikdy víc tady nebudu. Já nerada se přizpůsobuju, stačilo mi to ve Světly.“

24. O jakém bydlení uvažujete po odchodu z DPC?
„Až mi tady ta krasavice něco sežene, tak pudu.“
25. Proč si myslíte, že v DPC je málo osob z VTOS?
„Já nevim, ptáš se mi na takový věci, kerý já vůbec neznam a nezajíma jí mě a už mě ani nebaví vymejšlet vodpovědi.“

4.4. Interpretace vlastního výzkumu

V této kapitole bude vyhodnocen kvantitativní vzorek, který byl získán na základě strukturovaného rozhovoru s klienty domu na půl cesty. Uváděné informace respondenty nebylo možné ověřit. Nebylo nahlíženo do spisové dokumentace, ani jiných zdrojů v domech na půl cesty.

Tabulka č. 1 slouží k počátečnímu přehledu dotazovaných respondentů.

	Věk:	Nejvyšší dosažené vzdělání:	Výkon trestu:	Klient v zařízení:	Délka pobytu v DPC:
Pavel	24	ZŠ, nedokončený obor kuchař-číšník	ANO	DPC	2 měsíce
Petr	24	SŠ - zámečnick	ANO	DPC	4 měsíce
Zdeněk	25	SŠ – natěrač- lakýrník	ANO	DPC	4 měsíce
Michala	25	ZŠ, nedokončený obor kuchař	ANO	DPC	6 měsíců
Kristina	23	Neuvedeno	ANO	DPC	1 měsíc

Tabulka 1: Rekapitulace vzorku respondentů (zdroj: vlastní)

V přehledu výkonu trestu a jeho délky je uvedeno běžně používané slovní znění, nikoliv však označení paragrafu dle trestního zákona, a to především z důvodu srozumitelnosti a rychlé orientace.

Vyhodnocení otázky č. 4 strukturovaného interview:

	Pracovní poměr:	Evidence na ÚP:	Invalidní důchod:	Jiný příjem:
Pavel	NE	ANO	NE	NE
Petr	NE	ANO	NE	NE
Zdeněk	ANO	NE	NE	NE
Michala	NE	ANO	NE	NE
Kristina	NE	Neuvedeno přesně	NE	NE

Tabulka 2: Vyhodnocení otázky č. 4 (zdroj: vlastní)

Z odpovědí respondentů využívající sociální služby v DPC lze analyzovat, že tyto osoby, které jsou propuštěné z výkonu trestu, většinou nemají v sobě ukotvené pracovní návyky.

Z pěti dotazovaných respondentů jsou čtyři respondenti nezaměstnaní, což má vliv na jejich subjektivní vnímání povinnosti se finančně zajistit a následně si sehnat vlastní bydlení. Mít zodpovědnost za svou osobu. V případě, že jej mají, tak řádně splácet své dluhy a nepropadat tak více na okraj společnosti. Dva respondenti uvedli, že jsou zajištěni hmotně dávkami i na bydlení, takže na úkor vlastní snahy začlenit se do společnosti tím, že budou pracovat, se spoléhají na hmotné zabezpečení od státu.

Velmi mne zaujala odpověď respondenta č. 3, který uvedl: „*Ted' jsem zaměstnaný. Vlastně jsem zaměstnaný vod tý doby, co mě pustili z basy. Potřeboval jsem*

nutně práci, měl jsem obrovský dluhy a když to ještě rok vydržím, budu mít splacenou insolvenční.

Klient pochopil nutnost fixace pracovních návyků, které mu pomohou do další životní etapy si jeji řádně upevnit a dostát si tak svých závazků. Ostatní respondenti se víceméně spoléhají na hmotné zabezpečení od státu či negují, že by byli zaměstnání z důvodů možných dluhů, které by museli pravidelně splácet.

Vyhodnocení otázek č. 6, 7, 8, 9 strukturovaného interview:

	Rodinné zázemí:	Kontakt s rodinou či příbuznými:	Vztah k rodičům, sourozencům:	Vztahy k jiným osobám:
Pavel	Rozvedení rodiče	Ne	Nestýkají se	Nemá
Petr	Rozvedení rodiče	Matka: tel. kontakt; otec: ne	Má vřelý, ale ze strany otčima zakázán	Nemá
Zdeněk	Vyrůstal pouze s matkou	Matka: ano; otec: ne	Nemá sourozence	Nemá
Michala	NE	Matka: občas tel. kontakt; otec: ne	Má sestru, ale nenavštěvují se	Nemá
Kristina	Vyrůstala u „tety“	Ne	Sourozence má, nenavštěvují se	Neodpověděla

Tabulka 3: Vyhodnocení otázek č. 6, 7, 8, 9 (zdroj: vlastní)

Tabulka č. 3 velmi přehledně zachycuje problém v rodinném prostředí, kdy respondenti žili buď jen s jedním rodičem, nebo s osobou, která jim byla určena na základě soudního rozhodnutí. Z odpovědí respondentů lze vyvodit, že chybějící pocit bezpečí, někam patřit, mít své zázemí v rodině, je pro respondenty zásadním. Shodně uvádějí, že vyrůstali v neúplné rodině, což je ovlivnilo pro budoucí život.

Zvláště alarmující je odpověď respondenta Petra, který měl rodinné zázemí zcela narušené. Nepřijetí člena rodiny mnohdy způsobí nedostatek sebevědomí a sebedůvěry,

potřeba citové náklonnosti, se kterou ve skutečnosti neumí zacházet. Uvedl: „S mámou si občas voláme. Ale domů nemůžu, je tam Martin, to je její přítel. Když sem byl v base, tak za mnou přijela. Je hodná, má mě ráda, ale Martinovi to říkat nemůže. Ona to ví, že domů nemůžu. Taky sem třeba musel štípat dříví celej den, i když pršelo a Martin mě domů nepustil ani schovat. S mým tátou si nevolam, už sem ho neviděl strašně dlouho. Nevim co dělá.“

Vyhodnocení otázek č. 10, 11, 12, 14, 15 strukturovaného interview:

	Počátek problémového chování:	Výchovné prostředí:	Důvod VTOS:	Kontakt ve VTOS:	Důvod zvolení DPC:
Pavel	ZŠ	U babičky	Krádeže, autonehoda pod vlivem alkoholu	Sociální kurátor	Opustila ho příteckyně
Petr	ZŠ	Výchovný ústav	Krádeže	Sociální kurátor	Odmítnutí doma otčímem
Zdeněk	ŠŠ	U matky	Drogy	Sociální kurátor	Matka žije v garsonce
Michala	ZŠ	U matky	Výživné	Sociální kurátora	Opustil ji přítel
Kristina	ZŠ	Dětský domov, výchovný ústav	Drogy	Sociální kurátor	Nebyla jiná možnost

Tabulka 4: Vyhodnocení otázek č. 10, 11, 12, 14, 15 (zdroj: vlastní)

Tabulka č. 4 mapuje názor respondentů na to, odkdy vnímají počátek svého problémového chování, v jakém vyrůstali prostředí, co bylo důvodem jejich trestního stíhání, zda ve výkonu trestu odnětí svobody byli kontaktováni sociálním kurátorem

a co bylo důvodem zvolení bydlení v domě na půl cesty. Pouze jeden z oslovených klientů uvádí, že problémové chování se u něho začalo projevovat na střední škole, ostatní dotázaní udávají, že jejich chování bylo již řešeno na základních školách. Důvodem proč byli trestně stíháni, uvádějí dva z dotázaných, že příčinou byly drogy. Dva uvádějí krádeže, ale jeden v podmínce měl autonehodu pod vlivem alkoholu a původně udělená podmínka se změnila v trest odnětí svobody. Poslední z dotázaných uvedla, že nehradila výživné na své dvě nezletilé děti, ale její odpověď nevyzněla důvěryhodně, pravděpodobně nechtěla přiznat skutečný důvod trestního stíhání.

Na dotaz, zda byli po dobu výkonu trestu v kontaktu se sociálním kurátorem, všichni shodně odpověděli kladně. Z toho můžeme usoudit, že informovat odsouzených osob by měla být dostatečná a spojení s místem trvalého bydliště zachované. Otázka č. 15 byla směřována na důvod, proč klient zvolil možnost ubytování právě v domě na půl cesty. Dva respondenti uvedli, že se s nimi rozešli partneři; u jednoho mu v návratu domů zabránil otcím. Další respondent uvedl, že by se po propuštění mohl vrátit k matce do garsonky, ale to sám odmítl. Jako motivaci bydlet jinde uvádí, že v blízkosti DPC má dobře placené zaměstnání a potřebuje splatit dluhy. Poslední respondent udává, že nemá jinou možnost bydlení.

Vyhodnocení otázek č. 16 strukturovaného interview:

	Popis své nepříznivé sociální situace:	Pracovní poměr:	Evidence na ÚP:
Pavel	Požadavkem je dobře placená práce, garsonka, splacení dluhů	NE	ANO
Petr	Dluhy, požadavek samostatného bydlení	NE	ANO
Zdeněk	Dluhy – splácí insolventi.	ANO	NE
Michala	Požadavek jen na bydlení	NE	ANO
Kristina	Viní sama sebe	NE	Neuvedeno přesně

Tabulka 5: Vyhodnocení otázky č. 16 (zdroj: vlastní)

Při vyhodnocování pohledů respondentů na svou nepříznivou sociální situaci, byly zkombinovány s otázkou 16 odpovědi z otázky č. 4, zda jsou v evidenci žadatelů o zaměstnání na úřadu práce, nebo mají pracovní poměr. Porovnání odpovědí bylo zjištěno, že pouze jeden respondent si uvědomuje svoji vážnou nepříznivou situaci, kdy si okamžitě po příchodu do domu na půl cesty zajistil práci a pravidelně hradí insolventní splátky. Jiné požadavky nevyjádřil, chce „znovu začít žít“ po splacení dluhu, do té doby bytovou situaci nechce řešit. Ostatní z dotázaných mají dluhy nebo požadavky na lepší bydlení, ale dosud jsou v evidenci úřadu práce a bez pracovního poměru. Pravděpodobně si svou vážnou situaci dostatečně neuvědomují a jejich požadavky jsou pouhým přáním. S těmito klienty je potřeba

odborně pracovat a domnívám se, že pobyt v domě na půl cesty odpovídá jejich potřebám, které si zatím dostatečně neuvědomují.

Vyhodnocení otázek č. 17, 18, 19, 20, 21 strukturovaného interview:

	Informace o DPC:	Očekávání od DPC:	Proč právě DPC:	Délka pobyt v DPC:	Spokojenost v DPC:
Pavel	Sociální kurátor	Bez očekávání	Bez výběru	2 měsíce	ANO
Petr	Sociální kurátor	Pomoc se zaměstnáním, bydlení	Bez výběru	4 měsíce	ANO
Zdeněk	Sociální kurátor	Zůstat do splacení insolvence v DPC	Nízká cena	4 měsíce	Neví, pracuje
Michala	Sociální kurátor	Bez očekávání	Bez výběru	6 měsíců	ANO
Kristina	Sociální pracovnice nebo sociální kurátor	Bez očekávání	Na doporučení	1 měsíce	Neví

Tabulka 6: Vyhodnocení otázek č. 17, 18, 19, 20, 21 (zdroj: vlastní)

Tabulka č. 6 mapuje spolupráci sociálních kurátorů s osobami ve výkonu trestu a dále spokojenost respondentů v domech na půl cesty, důvod zvolení této pobytové sociální služby a zjišťuje, jaká mají očekávání. Zjištění délky pobytu pouze uceluje informace k získaným odpovědím.

Čtyři respondenti shodně uvedli, že je v průběhu výkonu trestu kontaktoval sociální kurátor. Pouze poslední respondent nekonkretizoval osobu, která ji informaci ve vězení poskytla. Podle odpovědi z otázky č. 14, je usuzováno, že se pravděpodobně jedná o sociální pracovníci z věznice nebo sociálního kurátora.

Na otázku, jakou pomoc očekávají klienti domu na půl cesty, z odpovědí tři respondentů vyplynulo, že žádná očekávání nemají. Jeden respondent uvedl, že za podpory DPC chce získat zaměstnání a samostatné bydlení. Pátý respondent využívá DPC jako levné bydlení k tomu, aby byl schopen doplatit insolventi, a doufá, že bude moci setrvat i po dosažení 26 let.

Proč se respondenti rozhodli využít službu domu na půl cesty, uvedli ve třech odpovědích, že neměli na výběr jinou možnost bydlení. Jeden respondent přišel na doporučení a poslední z dotázaných uvedl, že sociální službu využívá z důvodu nízké ceny za ubytování.

Otázka číslo 20 zjišťuje délku pobytu klientů v domě na půl cesty. Jeden respondent využívá službu již šest měsíců, dva čtyři měsíce, jeden dva měsíce a poslední z dotázaných využívá tuto službu teprve jeden měsíce.

Vyhodnocením otázky č. 21 bylo zjištěno, že tři dotazovaní jsou v domě na půl cesty spokojeni, jejich délka pobytu činí dva, čtyři a šest měsíců. Jeden respondent sdělil, že neví, současně je nutno zmínit, že službu využívá teprve první měsíc. Poslední z respondentů, který nedokázal na otázku odpovědět, sdělil, že po celý den je v zaměstnání, kde tráví mnohdy i víkendy a z toho důvodu situaci v domě na půl cesty nemůže hodnotit.

Vyhodnocení otázek č. 22, 23, 24, 25 strukturovaného interview:

	Účast na aktivitách:	Opakované využití DPC:	Bydlení po odchodu z DPC:	Důvod nezájmu o DPC osob z VTOS:
Pavel	Povinné dopolední aktivizační programy	ANO, 2x	Garsonka nebo přítelkyně s bytem	Vrací se domů, k partnerkám, na ubytovny – jsou bez kontrol

Petr	Povinné dopolední aktivizační programy	NE	Práce s bytem	Nechtější kontrolu
Zdeněk	NE, pracuje	NE	Po oddlužení byt	Nechtější hledat práci, řešit dluhy, chtějí klid, žít si po svém
Michala	Jen povinné aktivity	NE	Ubytovna	Vrací se domů, jiné bydlení
Kristina	Jen povinné aktivity	NE	Neřeší	Nevyždřeno

Tabulka 7: Vyhodnocení otázek č. 22, 23, 24, 25 (zdroj: vlastní)

Tabulka č. 7 zjišťuje zájem o aktivity pořádané domem na půl cesty, kdy čtyři dotazovaní uvedli, že se zúčastňují pouze povinných aktivit, jeden je z aktivit omluvený, protože dochází do zaměstnání. Na otázku, zda již z minulosti mají zkušenost s využíváním tohoto typu ubytování, uvedl pouze jeden z dotazovaných, že je v DPC podruhé. Z předchozích odpovědí bylo zjištěno, že oba rodiče založili nové rodiny a respondent zůstal bydlet u otcovské babičky. Poté žil s přítelkyní a jejím synem, odkud nastoupil do výkonu trestu, během kterého dle slov respondenta babička skonala. Pravděpodobně v domě na půl cesty byl v obou případech až po propuštění z výkonu trestu, protože se neměl kam vrátit.

K možnosti bydlení po ukončení pobytu v domě na půl cesty dle odpovědí respondentů bylo zjištěno, že všichni mají různé představy. Uvedli, že navazující bydlení vidí v garsoniére nebo u partnerky s bytem; touží najít práci s možností ubytování; po oddlužení získat byt; nastoupit na ubytovnu a poslední respondent situaci neřeší.

Na důvod nezájmu osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody o využití služby domu na půl cesty respondenti uvedli, že se odsouzení vrací do domů, k partnerkám, odchází na ubytovny, nebo využijí jiné bydlení. Tří z dotazovaných

uvedli, že po propuštění nechtějí nad sebou již kontrolu, ani řešit práci nebo dluhy. Jeden doslova uvedl, že si chtějí „žít po svém“. Poslední respondent se k otázce nevyjádřil.

4.5. Vyhodnocení vlastního výzkumu

Respondenti, se kterými byl proveden strukturovaný rozhovor, prošli kratšími tresty odnětí svobody.

Vyhodnocením odpovědí dotazovaných respondentů týkající se kontaktu ve výkonu trestu odnětí svobody se sociálním kurátorem bylo zjištěno, že všichni dotázaní s tímto sociálním pracovníkem byli ve spojení. Pozitivním zjištěním bylo, že všechny odsouzené kontaktoval z vlastní iniciativy, tím bylo zachováno spojení s prostředím, odkud odsouzení pocházeli.

Tímto se **předpoklad č. 1**, pro vyhodnocení hlavní otázky, že odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody jsou v kontaktu se sociálním kurátorem, **potvrdil**.

Vyhodnocením otázek týkající se informovanosti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody a seznámení s možností poskytování pobytové sociální služby domu na půl cesty uvedli jednoznačně čtyři respondenti, že se danou informací dozvěděli od sociálního kurátora. Pátý respondent získal, avšak neurčil, od koho ji v průběhu výkonu trestu získal.

Tímto se **předpoklad č. 2**, že odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody jsou informovaní o domech na půl cesty, **potvrdil**.

Vyhodnocením otázek týkajících se nepříznivé sociální situace respondentů bylo zjištěno, že tři dotázaní nemají potřebu ji řešit, jeden svoji situaci sám aktivně řeší a DPC využívá pouze jako řešení levného bydlení; pouze jeden z dotazovaných spoléhá na podporu a pomoc stran pracovníků domu na půl cesty s tím, že získá zaměstnání se samostatným ubytováním.

Tímto se **předpoklad č. 3**, že odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody vyhledávají služby domu na půl cesty k vyřešení své nepříznivé sociální situace, **nepotvrdil**.

5. SHRNOTÍ VÝZKUMU

Sociální služba dům na půl cesty je pro cílové skupiny, kterými jsou mladí lidé od 18 do 26 let věku z ústavních zařízení, náhradní rodinné péče, z nefunkčních rodin nebo z ulice, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením, ale i propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Na poslední jmenovanou cílovou skupinou byla práce zaměřena. Zajímavým zjištěním bylo prokázání, že sociální kurátoři plní svoji povinnost a osoby ve vězení kontaktují. V průběhu výkonu trestu jim poskytují součinnost a potřebné informace, a to i po propuštění na svobodu. Snaží se udržet kontakt s jejich původním místem bydliště, což je pro mladé lidi v takovéto situaci velmi důležité.

Otázkami zaměřenými na výchovné prostředí odsouzených bylo zjištěno, že pochází z narušeného rodinného zázemí, z rozvrácených rodin s nepříznivými rodinnými vztahy, což pravděpodobně ovlivnilo další život respondentů.

Vyhodnocením dotazů týkajících se domů na půl cesty bylo prokázáno, že i ve výkonu trestu jsou odsouzení informováni o sociální službě domu na půl cesty, což je pro mladé lidi důležitá informace. Aniž by si uvědomovali důležitost služby, která jim může nabídnout odbornou pomoc a nasměrováním si své záležitosti začít včas řešit, odmítají ji z důvodu další kontroly nad svou osobou.

V souhrnu lze říci, že hlavní otázka výzkumu, zda odsouzení mají po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody zájem o pobytovou sociální službu dům na půl cesty, i přesto že mají svoji sociální situaci nevyřešenou, se **nepotvrdila**.

DISKUZE

Jsem si velice dobře vědoma, že výzkumným vzorkem jsem nemohla obsáhnout všechny oblasti nebo problémy týkající se osob propuštěných z výkonu trestu, které využívají pobytových sociálních služeb v DPC. Vzhledem k tomu, že výzkumný vzorek je poměrně malý, nelze vyhodnocení odpovědí vztahovat na všechny mladé lidi propuštěné z výkonu trestu.

Jako studentka jsem v minulosti vykonávala, mimo jiné, povinnou praxi na oddělení sociálního odboru městského úřadu, kde jsem byla přítomna několika rozhovorů sociálního kurátora s propuštěným dospělým pachatelem. Již tehdy jsem uvažovala, zda je možné v mladém věku pachatelů učinit takové kroky, aby k trestné činnosti nebo dokonce recidivě nedocházelo. Dalo by se říct, že mě tato zkušenost při výběru téma diplomové práce ovlivnila.

Při přípravě jsem měla původní představu vypracovat praktickou část vyhodnocením dotazníků s několika desítkami oslovených respondentů. Při telefonním kontaktu s vedoucími zaměstnanci domů na půl cesty jsem byla překvapena zjištěním, že tuto sociální službu využívá minimum osob propuštěných z výkonu trestu. Byla jsem tedy nucena přehodnotit závěrečné zpracování a výzkumnou část jsem změnila na strukturované rozhovory s pěti respondenty žijícími v domě na půl cesty v kraji Plzeňském, Karlovarském a Středočeském. Musím podotknout, že rozhovory s respondenty - mladými lidmi, byly více než zajímavé. Uvědomila jsem si, co všechno již tito lidé ve svých mladých životech prožili a vytrpěli. Že se chovají sebevědomě, někdy až příliš drze, ale ve skutečnosti jde o velmi křehké, opuštěné a zranitelné bytosti, kterým je potřeba nabídnout pomocnou ruku, i když si o pomoc neříkají. Výkon trestu pro ně byl jistě tristní zkušeností. Šrůtková (2001) In Vágnerová (2012) uvádí, že analýza skupiny trestaných ukázala, že nejčastěji jde o jedince s nižším vzděláním, 40% z nich není ani vyučeno a zažili kromě výkonu trestu i pobyt v ústavním zařízení, což plně odpovídá vyhodnocení odpovědí dotázaných respondentů.

Pomocí strukturovaného rozhovoru jsem chtěla získat odpověď na otázku, zda mladí lidé propuštění z výkonu trestu odnětí svobody mají zájem o sociální službu domu na půl cesty. Vyhodnocením odpovědí respondentů mě zaujalo, že výzkum

prokázal poměrně nízkou schopnost sebereflexe, kterou respondenti disponují. Z odpovědí několikrát vyplynulo, jak moc jsou zaměřeni na život „tady a teď“, a že si svou složitou situaci téměř nepřipouští, nebo si ji ani připouštět nechtějí. V průběhu rozhovoru bylo patrné, že klienti DPC mají celkem velkou důvěru v sebe sama a mají pocit, že svůj život mají pod kontrolou. Zařízení, ve kterém žijí, působí jako chráněné bydlení a stále je někdo, kdo může pomoci. Z rozhovorů bylo patrné, že někteří necítí potřebu se budoucností příliš zabývat. Toto zjištění ve mně vyvolalo celkem nepříjemný pocit, za to naopak touhu se těmto mladým dospělým věnovat s o to větší trpělivostí, pochopením a citem.

Klienti DPC do zařízení nepřicházejí zcela z vlastní vůle, ale protože ani nemají jinou volbu. Většina dotázaných nemá žádný cíl a motivaci. Logicky tak v DPC vidí pokračování ústavní péče, kontroly, dohledu. S tímto zjištěním by se mělo, podle mého názoru, více pracovat, hledat s klienty jejich vlastní cíle a motivovat je i z jiných důvodů, než je řešení bytové otázky. Všichni dotázaní již brzy dovrší 26 let a budou muset zařízení opustit, teprve pak si možná uvědomí, jaká služba jim byla mnohdy i nedoceneně nabízena.

ZÁVĚR

Mladí lidé po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody jsou často odkázáni sami na sebe. Nemají nikoho, kdo by jim v případě nepříznivé sociální a životní situace pomohl, nebo poradil. Shodně toto uvádějí Matějček, Koluchová, Bubleová, Kovařík a Benešová, kteří popisují, že se jedná především o mladé lidi, kteří po odchodu z výkonu trestu odnětí svobody se ocitnou ve složité životní situaci, jenž je pro ně velice obtížná a naléhavá. Život v rodině je pro ně mnohdy zcela nemožný, protože tito lidé mají většinou nekvalitní zázemí (Matějček, Koluchová, Bubleová, Kovařík, Benešová, 2002).

Na základě mnou zpracované analýzy výzkumné části se mi potvrdilo, že domy na půl cesty jsou velmi potřebné. Vzhledem k odpovědím respondentů, kteří mají zájem dočasně bydlet v domě na půl cesty, je to více než přínosné. Respondenti, kteří služby využívají, protože nemají jinou možnost bydlení. Dle zodpovězených otázek, stále nemají vyřešenou svoji budoucnost. Přesto si neuvědomují, že sociální pomoc a podporu zařízení potřebují. Z odpovědí vyplynulo, že nejsou sociálně připraveni, nemají trvalé zázemí a chybí jim sociální jistota.

Problémy, které jsou pro osoby propuštěné z výkonu trestu velmi citlivé a osobní jsou převážně charakteru najít si pracovní místo a víceméně si jej udržet (Kovařík a kol., 2004). Značnou komplikací domů na půl cesty je i nadále fakt, že tato zařízení sociálních služeb jsou dostupná převážně jen ve větších městech, takže se mnohdy mladým lidem pomoci k adekvátnímu „nastartování“ své další životní etapy nedostává.

Shrnutí získaných informací odhalilo, jak hluboká propast je v základních znalostech mladých klientů a jak velmi potřebná a záslužná je činnost služeb domu na půl cesty. I když pomoc přichází téměř v poslední chvíli, mladý člověk o ni již na prahu dospělosti nestojí. Je nanejvýš důležité tuto šanci nepromarnit, dokázat mladé klienty zaujmout, získat si jejich důvěru a snažit se společnými silami minimalizovat rizika spojená s předchozím životem v ústavech nebo vězení.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá tématem dům na půl cesty pro osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se o specifickou cílovou skupinu klientů této sociální pobytové služby. Diplomová práce obsahuje teoretickou i praktickou část. První část práce popisuje smysl domu na půl cesty, jeho cílovou skupinu klientů, roli sociálního kurátora, výkon trestu odnětí svobody a úlohu probační a mediační služby. Cílem práce bylo zjistit, zda mladí pachatelé po propuštění na svobodu mají o tuto sociální službu zájem. Pro zpracování praktické části diplomové práce byl zvolen strukturovaný rozhovor s klienty domů na půl cesty v Plzeňském, Karlovarském a Středočeském kraji. Rozhovor se skládal z 25 otázek, jejich odpovědi jsou zpracovány do tabulek. Z výsledků lze usoudit, že mladí pachatelé jsou seznámeni s touto sociální pobytovou službou, ale po propuštění z vězení raději volí jinou možnost ubytování. Stát se klientem domu na půl cesty je jejich poslední volbou, jedním z důvodů je pocit pokračující kontroly nad svým životem.

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the topic of a halfway house for persons released from prison. It is a specific target group of clients of this social residential service. The diploma thesis contains a theoretical and practical part. The first part describes the meaning of a halfway house, its the target group of clients, the role of social curator, the execution of imprisonment and the role of probation and mediation service. The aim of the thesis is to find out whether young offenders after release are interested in this social service. The practical part of the diploma thesis includes a structured interview with clients halfway houses in the Pilsen, Karlovy Vary and Central Bohemia regions. The interview consisted of 25 questions; the answers are sorted and presented in tables. From the results it can be concluded that young offenders are informed about this social residential service, but after release from prison they prefer another accommodation option. Their last choice is a to becoming a client of a halfway house, one of the reasons why can be the feeling of continued control over their lives such as in prison.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY

ARNOLDOVÁ, A.: *Sociální péče 1. díl*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5147-4.

ARNOLDOVÁ, A.: *Sociální péče 2. díl*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5148-1.

BĚLOHLÁVKOVÁ, L., GNANOVÁ, E.: *Podporované zaměstnávání pro lidi s Aspergerovým syndromem*. Praha: APLA Praha, Střední Čechy, o.s., 2008. ISBN 978-80-254-6340-6.

ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER, J., KRUTILOVÁ, D.: *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0027-7.

ČERNÍKOVÁ, V., a kol.: *Sociální ochrana terciální prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-138-0.

GLASSER, W.: *Terapie realitou*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-493-1.

GOTTWALDOVÁ, M., a kol.: *Dlouhodobá příprava dětí s nařízenou ústavní výchovou na vstup do samostatného života*. Chrudim: Centrum J. J. Pestalozziho, 2006. Metodická příručka. ISBN nevedeno.

HÁLA, J.: *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2006. ISBN 80-86708-30-6.

HARTL, P., HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.

HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

KALVODOVÁ, V.: *Postavení trestu odnětí svobody v systému trestněprávních sankcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3025-9.

KALVODOVÁ, V.: *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-164-4.

KARABEC, Z., a kol.: *Krátkodobé tresty odnětí svobody*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. ISBN 80-86008-76-2.

KOVAŘÍK, J., BUBLEOVÁ, V., ŠLESINGEROVÁ, K.: *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-957-7.

KŘIVOHLAVÝ, J.: *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-551-2.

MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J., BUBLEOVÁ, V., KOVAŘÍK, J., BENEŠOVÁ, L.: *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.

MATOUŠEK, O., a kol.: *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0211-0.

MATOUŠEK, O. a kol.: *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

MEZNÍK, J., a kol.: *Základy penologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1248-X.

MEZNÍK, J., KALVODOVÁ, V., KUČHTA, J.: *Základy penologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1248-X.

MIOVSKÝ, M.: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 80-247-1362-4.

MPSV ve spolupráci s krajskými úřady: *Doporučený postup o činnosti a evidenci sociálního pracovníka – sociálního kurátora*. Praha: MPSV, 2016. ISBN neuvedeno.

MUSIL, L.: *Ráda bych vám pomohla, ale... dilemata práce s klienty v organizacích*. Brno: Marek Zeman, 2004. ISBN 80-903070-1-9.

NOVOTNÝ, O.: *O trestu a vězeňství*. Praha: Academia, 1967. ISBN neuvedeno.

PETRIŠČOVÁ, A.: *Mladiství ve výkonu trestu opatření odnětí svobody*. Praha, 2006. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra speciální pedagogiky. Vedoucí práce: PaedDr. Lubomír Bajcura.

PÚRY, F. In: ŠÁMAL, P., a kol.: *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

SCHREIBER, H.: *Trest smrti v dějinách lidstva*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0975-5.

SOCHŮREK, J.: *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-287-6.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TRNKOVÁ, L.: *Náhradní péče o dítě*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-864-3.

VÁGNEROVÁ, M.: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.

VELIKOVSKÁ, K.: *Odsouzená. Jak se žije ve výkonu trestu*. Brno: JOTA, 2007. ISBN 978-80-7217-544-4.

VELIKOVSKÁ, K.: *Svobodná, i když za mřížemi*. Brno: JOTA, 2006. ISBN 80-7217-425-8.

VOŇKOVÁ, J., CHALUPOVÁ, J.: *Sociální práce s pachateli*. Praha: LEGES CRIMEN, 1992. ISBN 80-85638-01-0.

VRTBOVSKÁ, P.: *O ztraceném dítěti a cestě do bezpečí. Attachment, poruchy attachmentu a léčení*. Tišnov: Scan, 2010. ISBN 978-80-86620-20-6.

ZAKOŮŘILOVÁ, E.: *Speciální techniky sociální terapie rodin*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0583-8.

SEZNAM POUŽITÉ ZAHRANIČNÍ LITERATURY

FÁBRY, A.: *Väznenie: história a súčasnosť*. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-379-7.

MADLIAK, J.: *Základy penológie*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2010. ISBN 978-80-7097-789-7.

SEZNAM LEGISLATIVNÍCH NOREM:

Zákon č. 555/1992 Sb., o vězeňské a justiční strážci ČR

Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních;

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže;

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Doporučený postup o činnosti a evidenci sociálního pracovníka – sociálního kurátora, vydaly Krajské úřady ČR ve spolupráci s MPSV, 2016.

Vyhláška MS č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby

Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ:

Dům na půl cesty, o.p.s. [online]. [cit. 27. 05. 2020]. Dostupné z:

<https://pestalozzi.cz/sluzby/dum-na-pul-cesty/>

Dům otevřených dveří, o.p.s. [online]. [cit. 02. 06. 2020]. Dostupné z: <https://dom-os.cz/organizace/poslani-a-cile/>

Most k naději, z.s. [online]. [cit. 21. 06. 2020]. Dostupné z:

<http://www.mostknadeji.eu/liberecky-kraj/dum-na-pul-cesty-liberec/>

MPSV: Registr poskytovatelů sociálních služeb [online]. [cit. 10. 06. 2020].

Dostupné z:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1594794149854_1

Sociální novinky.cz. [online]. [cit. 06. 07. 2020] Dostupné z:

<http://socialninovinky.cz/novinky-v-socialni-oblasti/557-socialni-prace-ve-vezenstvi>

Úřad práce ČR. [online]. [cit. 28. 06. 2020] Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 17. 06. 2020]. Dostupné z:

<https://www.vscr.cz/>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DPC	Dům na půl cesty
MoP	Mimořádná okamžitá pomoc
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
PMS	Probační a mediační služba
ÚP	Úřad práce ČR
VS	Vězeňská služba ČR
VTOS	Výkon trestu odnětí svobody
ZDVOP	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: ZŘÍZOVANÉ DPC PODLE PROVOZOVÁNÍ V KRAJÍCH (ZDROJ: MPSV: REGISTR POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, 2020)	12
OBRÁZEK 2: PŘEHLED DETENČNÍCH ÚSTAVŮ, VAZEBNÍCH VĚZNIC, VĚZNIC, GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS (ZDROJ: VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR, 2020)	22

Seznam tabulek

TABULKA 1: REKAPITULACE VZORKU RESPONDENTŮ (ZDROJ: VLASTNÍ)	53
TABULKA 2: VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 4 (ZDROJ: VLASTNÍ)	54
TABULKA 3: VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 6, 7, 8, 9 (ZDROJ: VLASTNÍ)	55
TABULKA 4: VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 10, 11, 12, 14, 15 (ZDROJ: VLASTNÍ)	56
TABULKA 5: VYHODNOCENÍ OTÁZKY Č. 16 (ZDROJ: VLASTNÍ)	58
TABULKA 6: VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 17, 18, 19, 20, 21 (ZDROJ: VLASTNÍ)	59
TABULKA 7: VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 22, 23, 24, 25 (ZDROJ: VLASTNÍ)	61

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – SEZNAM OTÁZEK ROZHOVORU	I
PŘÍLOHA B – SOUHLAS S PROVEDENÍM ROZHOVORU	II
PŘÍLOHA C - DOPIS PRO OSOBY VE VTOS	III
PŘÍLOHA D - DOPIS PRO OSOBY PROPUŠTĚNÉ Z VTOS	V
PŘÍLOHA E - SEZNAM REGISTROVANÝCH DOMŮ NA PŮL CESTY V ČR	VII
PŘÍLOHA F - SEZNAM VAZEBNÍCH VĚZNIC A VĚZNIC V ČR	IX

Příloha A – Seznam otázek rozhovoru

1. Vaše pohlaví?
2. Kolik je Vám let?
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?
4. Jste studující, zaměstnaný/á, v evidenci úřadu práce, pobíráte invalidní důchod, nejste nikde evidován/á a vyživuje Vás jiná osoba, atd.
5. Jakým způsobem trávíte volný čas?
6. Z jakého rodinného prostředí pocházíte?
7. Jste v kontaktu se svými rodiči? A jaký máte spolu vztah?
8. Máte sourozence? A jak spolu nyní vycházíte?
9. Jaký máte vztah k ostatním příbuzným a známým?
10. Kdy jste začal/a mít problémy se svým chováním?
11. Kde jste vyrůstal/a jako nezletilý/á?
12. Kdy jste byl/a poprvé trestně stíhán/a a za co?
13. Byl/a jste odsouzený/á opakovaně?
14. Kontaktoval Vás sociální kurátor ve VTOS a co s Vámi řešil?
15. Proč jste se stal klientem DPC?
16. Jak byste popsal/a svoji nepříznivou sociální situaci?
17. Odkud jste získala informace o možnosti bydlení v domě na půl cesty?
18. Jakou pomoc očekáváte od domě na půl cesty?
19. Proč jste se rozhodl/a využít služby domě na půl cesty?
20. Jak dlouho jste uživatelem domě na půl cesty?
21. Jste v domě na půl cesty spokojený/á? Pokud ne, tak proč?
22. Jakých aktivit se v domě na půl cesty zúčastňujete?
23. Využil/a jste pobytové služby v domě na půl cesty opakovaně?
24. O jakém bydlení uvažujete po odchodu z DPC?
25. Proč si myslíte, že v DPC je málo osob z VTOS?

Příloha B – Souhlas s provedením rozhovoru

Souhlas s provedením rozhovoru

Prohlašuji, že v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobním údajů v platném znění, **souhlasím** se zveřejněním informací, které jsem poskytl/a v rozhovoru praktické části diplomové práce: **Domy na půl cesty pro osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody** v patřičné úpravě.

Jsem si vědom/a, že poskytnutím rozhovoru povoluji autorce této práce zpracovat a vyhodnotit mnou poskytnuté údaje v souladu se zákonem o ochraně osobních informací.

Předem jsem byl/a informován/a o dobrovolnosti a anonymitě tohoto rozhovoru a jsem si vědom/a možnosti kdykoliv rozhovor přerušit nebo ukončit s tím, že mé odpovědi nebudou pro výzkumnou část diplomové práce použity.

Příloha C - Dopis pro osoby ve VTOS

Vážený pane .....,

Vězeňskou službou - Věznice ....., nám bylo oznámeno, že jste nastoupil výkon trestu odnětí svobody. Dovoluji si Vás proto oslovit a nabídnout pomoc při řešení Vaší nepříznivé životní situace. Zároveň si dovolím Vás informovat o některých potřebných skutečnostech, které mohou mít zásadní vliv na situaci Vaši nebo Vašich blízkých. Jsem sociální kurátor Městského úřadu ....., sídlící na adrese ....., kancelář č....., tel: .....

Jako sociální kurátor Vám mohu poskytnout podporu a potřebné informace při řešení Vaší situace nejen po výstupu z vězení (v oblasti bydlení, práce, informace o možnostech uplatnit žádosti o sociální dávky, atd.), ale i během výkonu trestu (kontakt s rodinou, řešení dluhů, spolupráce ohledně podmíněného propuštění atd.). Sociální kurátor ovšem nemůže vstupovat do Vašeho soudního řízení ani do vnitřních záležitostí věznice.

V případě, že budete žádat o podmíněčné propuštění, lze Vám rovněž pomoci s dokladováním Vaší situace, zprostředkování ubytování, atd.

Můžete mne kontaktovat písemně již z vězení s tím, že popíšete oblasti, se kterými potřebujete pomoci. Kontakt se sociálním kurátorem můžete také navázat přes sociální pracovníky věznice.

Po propuštění můžete sociálního kurátora kontaktovat na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, na odborech sociálních věcí (prevence), a to podle místa Vašeho trvalého bydliště nebo místa, kde se chcete po výstupu z vězení zdržovat.

Pokud byste tedy potřeboval pomoci, neváhejte mě písemně kontaktovat na shora uvedenou adresu, následně se můžeme i domluvit na osobní návštěvě přímo ve výkonu trestu odnětí svobody.

Níže Vám přikládám seznam zásadních věcí, na které je vhodné v souvislosti s výkonem trestu dbát.

Dluhy, exekuce – Informujte jednotlivé věřitele (tj. osoby nebo firmy, jimž dlužíte finanční prostředky) o Vašem VTOS a platební ne/schopnosti. Pokud jste ve VTOS zaměstnaní, lze se písemně dohodnout na splátkách.

Výživné – řádně nahlase vyživovací povinnost sociálnímu pracovníkovi věznice.

Poplatky za odpad – informujte příslušný úřad o Vašem výkonu trestu odnětí svobody, požádejte písemně o odpuštění poplatku během výkonu VTOS.

Pojišťovna zdravotní – jestliže nemáte průkaz pojištěnce, po domluvě se sociální pracovníkem věznice požádejte o vystavení nového.

Úřad práce – pokud jste byli před VTOS v evidenci ÚP informujte tento úřad písemně o nástupu do VTOS Vašeho poradce, tak abyste se mohli po návratu z VTOS ihned evidovat (nehrozilo Vám sankční vyřazení atd.).

Hmotná nouze – pokud jste příjemcem sociální dávek (tj. žadatelem nebo společně posuzovanou osobou v domácnosti pobírající dávky hmotné nouze), zašlete písemné potvrzení o VTOS.

Osobní doklady – pokud máte neplatný občanský průkaz, nebo jste do VTOS nastoupili bez OP, žádejte si o vystavení nového občanského průkazu (vyřízení nového OP trvá kolem jednoho měsíce, po propuštění jej budete nutně potřebovat), případně si požádejte o vyřízení rodného listu.

Vztahy s rodinou – ve věznici a „venku“ plyne čas rozdílně. Proto je vhodné, abyste spolu s rodinou udržovali blízký a pokud možno i častý kontakt. Pokud je to možná, požádejte rodinu o to, že chcete být zapojen do rozhodování, které se ve Vaší rodině děje, aby měli všichni pocit, že i když jste mimo domov, jste součástí rodiny.

Dále mi dovoluete Vás informovat, že sociální kurátor také dává doporučení k vyplacení dávky mimořádné okamžité pomoci. Při posuzování žádosti přihlížejí pracovníci úřadu práce na výši úložného, které si přinesete z věznice. Pokud nemáte práci, je nutné se hned druhý den (pracovní) po propuštění zaevidovat na ÚP jako uchazeč o zaměstnání. Proto je doporučeno dát souhlas se zasláním oznámení kurátorovi o Vašem nadcházejícím propuštění z důvodu snazší spolupráce při zajišťování ubytování, ošacení, vypsání formulářů žádosti o MOP, apod.

Návštěva sociálního kurátora není povinná, ale může Vám v mnohém pomoci při řešení celkové sociální situace.

S pozdravem

Mgr. ....
Městský úřad.....
Odbor sociálních věcí
Adresa

Příloha D - Dopis pro osoby propuštěné z VTOS

Vážený pane .....,

vzhledem k tomu, že jste udělil souhlas Vězeňské službě - Věznice ....., aby bylo odesláno sociálnímu kurátorovi „Oznámení o nadcházejícím propuštění“, dovoluji Vám sdělit několik základních informací při řešení Vaší životní situace.

Jsem sociální kurátor Městského úřadu ....., sídlící na adrese ....., kancelář č....., tel: ..... (pokud již tomu samému klientovi byl zaslán prvotní dopis, tak samozřejmě vynecháme kdo jsme a navážeme na onen první dopis. Pokud jsme s klientem v kontaktu, tak v tomto dopise shrneme pouze informace, případně se mu připomeneme).

Všechny úřední záležitosti, jak pro evidenci na úřadě práce, tak pro jakékoliv sociální dávky, je nutné mít platný doklad totožnosti – občanský průkaz (OP) nebo pas (u cizinců pas a povolení k trvalému pobytu z cizinecké policie) a potvrzení o propuštění. Tyto doklady je možné zajistit již během výkonu trestu. Pokud máte pouze náhradní doklad totožnosti, místo občanského průkazu, Úřad práce Vás zaeviduje jen jako zájemce o zaměstnání, což znamená, že za vás nebude hradit zdravotní pojištění, čímž Vám bude vznikat dluh u zdravotní pojišťovny. Nebudete mít nárok ani na opakovanou dávku – příspěvek na živobytí. Česká Pošta Vám na náhradní doklad také nic nevyplatí.

Všechny úřední záležitosti, zejména evidence na úřadu práce a podání žádostí o sociální dávky, je možné vyřizovat pouze v místě trvalého bydliště.

Ztrátu, poškození nebo zničení OP je třeba hlásit na úřadu obce s rozšířenou působností, v případě odcizení na policii ČR (tím mimo jiné omezíte rizika spojená se zneužitím Vašich dokladů jinou osobou). Na úřadu obce s rozšířenou působností, na správním odboru, evidence obyvatel.

Všechny předkládané doklady musí být předloženy v originále, ověřeném opise nebo ověřené kopii. Vyhotovený občanský průkaz si občan musí osobně převzít u obecního úřadu obce s rozšířenou působností dle trvalého pobytu.

Rodný list je listina, která obsahuje údaje o osobě a slouží k některým úředním úkonům (např. k vyřízení OP apod). O vydání matričního dokladu mohou požádat: osoby, kterých se zápis týká, jejich manželé, rodiče, děti, prarodiče a vnuci, jejich sourozenci a zmocnění zástupci (např. sociální pracovník věznice). Žadatel se obrátí osobně nebo písemně na matriční úřad, do jehož správního obvodu spadá obec, ve které se osoba, o jejíž matriční doklad jde, narodila. Správní poplatek za vystavení druhopisu matričního dokladu činí 100,- Kč. Pro vydání tohoto dokladu jste povinen předložit vyplněnou žádost a platný OP. Lhůta pro vyřízení je 30 dnů.

V nejbližším možném termínu (nejdříve druhý den po propuštění) se tedy zaevidujte na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání – kontaktní pracoviště (uvést adresu). Úřad

práce požaduje i zápočtový list z posledního zaměstnání. Pokud jste ve věznici pracoval, potvrzení výdělků za 3 poslední měsíce Vám vydá věznice.

Pro poskytnutí dávky – mimořádné okamžité pomoci – je třeba platný doklad totožnosti (výjimečně náhradní doklad o OP), potvrzení o propuštění.

Od Úřadu práce ČR – kontaktního pracoviště, při splnění výše uvedených podmínek, můžete obdržet dávku hmotné nouze – mimořádnou okamžitou pomoc až do výše 1000,- Kč. Při jejím vyplácení se přihlíží k částce (úložného), která Vám bude vyplacena při propuštění. (Doporučujeme si ponechat doklady o jízdě z věznice do trvalého bydliště (popřípadě další doklady o nezbytných výdajích), které Vám mohou být zohledněny v jednorázové dávce). Je však třeba požádat na předepsaném formuláři.

Jakákoliv dávka sociální pomoci slouží především k zabezpečení Vaší obživy a základních osobních potřeb a není určena k úhradě různých dluhů, nákupů dárků pro rodinu apod.

S poskytnutou dávkou je třeba velice uvážlivě hospodařit. Musí vám vystačit nejméně po dobu 14 dnů, než si případně vyřídíte a obdržíte opakované dávky hmotné nouze – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z úřadu práce. Včasné podání žádosti je důležité pro to, abyste dávku obdržel/a v nejbližším možném výplatním termínu. Je nezbytné vzít na vědomí, že dávky z důvodu hmotné nouze se poskytují max. od měsíce, v němž byla žádost o dávku úřadu práce doručena (tj. nikoliv zpětně).

Závažné problémy typu nezajištěného bydlení (ubytování) po propuštění apod., sdělte sociálnímu kurátorovi **v dostatečném předstihu před propuštěním** – dopisem, nebo požádejte sociálního pracovníka věznice, aby se telefonicky spojil s Vaším kurátorem.

Návštěva sociálního kurátora není povinná, ale může Vám v mnohém pomoci při řešení celkové sociální situace.

S pozdravem

Mgr. ....
Městský úřad.....
Odbor sociálních věcí
Adresa

Příloha E - Seznam registrovaných domů na půl cesty v ČR

Název poskytovatele:	Zařízení poskytovatele:	Adresa:
Centrum J.J.Pestalozziho, o.p.s.	Domy na půl cesty	Trčkova 290, Havlíčkův Brod, 580 01 Havlíčkův Brod
Centrum sociální pomoci Třinec, příspěvková organizace	Dům na půl cesty	Čapkova 708, Staré Město, 739 61 Třinec
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Dům na půl cesty Ostrava	Bozděchova 1792/10, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Dům na půl cesty Frýdek - Místek	Antonínovo náměstí 92, Místek, 738 01 Frýdek – Místek
CERPOS	Dům na půl cesty	Nová Pražská 399, 256 01 Benešov u Prahy
Cesta pro rodinu, z.ú.	Dům na půl cesty	Dům na půl cesty, Sadová 1475, 564 01 Žamberk
Dětský domov a Školní jídelna Most	Dům na půl cesty "Do života"	K. H. Borovského 1146/2, Most, 434 01 Most
Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně	Dům na půl cesty v Olomouci	Sokolská 32, 779 00 Olomouc
	Dům na půl cesty v Jeseníku	Rejvízská 364, 790 01 Jeseník
DOM - Dům otevřených možností, o.p.s.	DOM 8 - Dům na půl cesty	Braunerova 431/22, 180 00 Praha 8 - Libeň
	DOM BYDLO Bohdalec - Dům na půl cesty	U plynárny 1111/75, 101 00 Praha 10 – Michle
	DOM BYDLO Libeň - Dům na půl cesty	Konšelská 581/14, 180 00 Praha 8 - Libeň
Ekumenická síť pro aktivity mladých, o.p.s.	Domov na půl cesty Maják	U michelského mlýna 157/25, 140 00 Praha 4 - Michle
	Domov na půl cesty Maják	Tulipánová 2806/1, 106 00 Praha 10 - Záběhlice
Farní Charita Karlovy Vary	Dům na půl cesty svatého Josefa	Svobodova 743/12, Stará Role, 360 17 Karlovy Vary
K srdci klíč, o. p. s.	Byty na půl cesty v Chomutově	Dostojevského 3932, 430 01 Chomutov
	Byty na půl cesty v Chomutově	Beethovenova 3891/5, 430 01 Chomutov
K srdci klíč, o. p. s.	Dům na půl cesty v Mostě	Chomutovská 2261/2, 434 01 Most
Květná Zahrada, z.ú.	Dům na půl cesty Květná	Květná 40, 572 01 Polička
	Dům na půl cesty Květná	Květná 42, 572 01 Polička
	Dům na půl cesty Květná	Květná 159, 572 01 Polička
Město Český Krumlov	Centrum Kamínek - Dům na půl cesty	Vyšný 39, 381 01 Český Krumlov
Most k naději, z. s.	Dům na půl cesty	Felberova 256/11, Perštýn, 460 01 Liberec
Oblasťní charita Most	Dům na půl cesty Osek	Husova 305, 417 05 Osek u

		Duchcova
Oblastní spolek ČČK Beroun	Azylový dům a dům na půl cesty Berounka	Bezručova 928, 266 01 Beroun
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podporované bydlení pro mladé uprchlíky - Dům na půl cesty	Irvingova 690/3, 198 00 Praha 14 - Černý Most
SKP-CENTRUM, o.p.s.	Dům na půli cesty	Jungmannova 2550, Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice
Slezská diakonie	TIMOTEI Bruntál, dům na půl cesty	Pěší 1850/8, 792 01 Bruntál
	TIMOTEI Bruntál, dům na půl cesty byt	Dlouhá 1852/26c, 792 01 Bruntál
Snílek, o.p.s.	Snílkův dům na půl cesty	Karoliny Světlé 103, 471 25 Jablonné v Podještědí
SOS dětské vesničky, z.s.	SOS Kotva - Dům na půl cesty	Borůvková 505/7, Medlánky, 621 00 Brno
	SOS Kotva - Dům na půl cesty	Vychodilova 2554/14, Žabovřesky, 616 00 Brno
spolek Pod křídly	Domy na půl cesty - První dům	Fügnerova 600, 757 01 Valašské Meziříčí
	Domy na půl cesty - Druhý dům	Hranická 418, 757 01 Valašské Meziříčí
	Domy na půl cesty – Třetí dům	Třanovského 363, 757 01 Valašské Meziříčí
	Domy na půl cesty – Čtvrtý dům	Pod Oborou 804, Krásno nad Bečvou, 757 01 Valašské Meziříčí
	Domy na půl cesty – Pátý dům	Štípská 667 a 668, Kostelec u Zlína, 763 14 Zlín
	Domy na půl cesty - Šestý dům	Kamenná 3848/22, 760 01 Zlín
	Domy na půl cesty – Sedmý dům	Rokytnice 481, 755 01 Vsetín
Středisko křesťanské pomoci Plzeň	Dům na půl cesty BÓJKA	Božkovská 511/20, Východní Předměstí, 326 00 Plzeň - Slovany
Vhled, z.s.	Centrum Sámovka - byty na půl cesty	Sámova 210/6, 101 00 Praha 10 - Vršovice
Počet nalezených sociálních služeb: 27		

Příloha F - Seznam vazebních věznic a věznic v ČR

Vazební věznice v ČR:

- 1. Vazební věznice a Ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno** (krajské město Brno, městská část Brno-Bohunice)
  - výkon vazby mužů, žen i mladistvých, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem a ostrahou, vyčleněna i kapacita pro dočasně umístěné odsouzené (nástup trestu, eskorty k soudům), v objektu je také vězeňská nemocnice
- 2. Vazební věznice České Budějovice** (krajské město České Budějovice)
  - výkon vazby v uzavřených celách i na oddělení se zmíněným režimem, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem
- 3. Vazební věznice Hradec Králové** (krajské město Hradec Králové)
  - výkon vazby v uzavřených celách i na oddělení se zmíněným režimem, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dohledem je umístěno samostatně v průmyslové zóně (katastrální území Pouchov)
- 4. Vazební věznice Liberec** (krajské město Liberec)
  - výkon vazby v uzavřených celách i na oddělení se zmíněným režimem, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem a ostrahou
- 5. Vazební věznice Litoměřice** (okresní město Litoměřice)
  - výkon vazby mužů, žen i mladistvých, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem a přijímací oddělení pro nástup odsouzených
- 6. Vazební věznice Olomouc** (krajské město Olomouc)
  - výkon vazby mužů, žen i mladistvých, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem u mužů
- 7. Vazební věznice Ostrava** (krajské město Ostrava)
  - výkon vazby mužů a žen, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem u mužů i žen, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s ostrahou u mužů, kapacita pro zabezpečení ubytování při dálkových eskortách a dočasné umístění odsouzených s trestem odnětí svobody s dozorem, které nelze z kapacitních důvodů zařadit do příslušné věznice
- 8. Vazební věznice Praha-Pankrác** (Praha-Pankrác)
  - výkon vazby mužů, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dohledem, dozorem a ostrahou u mužů
- 9. Vazební věznice Praha-Ruzyně** (Praha-Ruzyně)
  - výkon vazby mužů a žen, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem u mužů, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dohledem a dozorem u žen jsou umístěna samostatně v Domově sv. Karla Boromejského v Řepích a ve Velkých Přílepech

10. Vazební věznice Teplice (okresní město Teplice)

- výkon vazby mužů, žen i mladistvých v uzavřených celách i na oddělení se zmíněným režimem, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem

Věznice v ČR:

1. Věznice Bělušice (Bělušice, okres Most)

- věznice s ostrahou, oddělením výkonu trestu odnětí svobody s dozorem

2. Věznice Břeclav (okresní město Břeclav)

- věznice s dohledem a ostrahou pro muže, oddělení výkonu vazby

3. Věznice Heřmanice (krajské město Ostrava, část Hrušov)

- věznice s ostrahou, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem, specializované oddělení pro výkon ochranného léčení protialkoholního

4. Věznice Horní Slavkov (Horní Slavkov, okres Sokolov)

- věznice s ostrahou zaměřená na dospělé muže odsouzené za závažnou trestnou činnost a recidivujících s délkou trestu do 15 let, oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením

5. Věznice Jiřice (Jiřice, okres Nymburk)

- věznice s ostrahou pro dospělé muže, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem

6. Věznice Karviná (okresní město Karviná)

- věznice s ostrahou, oddělení výkonu trestu odnětí svobody se zvýšenou ostrahou pro muže (trvale pracovně nezařaditelní odsouzení), jehož součástí je oddělení pro imobilní odsouzené a odsouzené s mentální retardací, věznice pro doživotně odsouzené vězně

7. Věznice Kuřim (Kuřim, okres Brno-venkov)

- věznice s ostrahou pro dospělé muže, specializované oddělení pro prvotrestané a sexuální devianty

8. Věznice Kynšperk nad Ohří (Kynšperk nad Ohří, okres Sokolov)

- věznice s dozorem

9. Věznice Mírov (Mírov, okres Šumperk)

- věznice se zvýšenou ostrahou, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou, specializované oddělení pro výkon doživotních trestů a pro odsouzené s duševními poruchami a poruchami chování

10. Věznice Nové Sedlo (Nové Sedlo, okres Louny)

- věznice s dozorem, specializované oddělením pro odsouzené s poruchami osobnosti a chování, které jsou způsobeny užíváním psychotropních látek

11. Věznice Odolov (Odolov – část obce Malé Svatoňovice v okrese Trutnov)

- věznice s dozorem pro muže starší 19 let

12. Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava (okresní město Opava)

- věznice pro ženy zařazené do všech typů věznic (včetně doživotních trestů), specializované oddělení pro drogově závislé ženy, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dohledem a dozorem u dospělých mužů, výkon trestu odnětí svobody mladistvých

13. Věznice Oráčov (Oráčov, okres Rakovník)

- věznice s ostrahou, oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dozorem u dospělých mužů, specializované oddělení bezdrogové zóny pro mladé prvovězněné odsouzené v režimu s ostrahou

14. Věznice Ostrov (Ostrov, okres Karlovy Vary)

- věznice s dozorem pro dospělé muže, zvláštní oddělení pro výkon vazby, specializované oddělení pro odsouzené s poruchami osobnosti a chování způsobené dlouhodobým užíváním psychotropních látek a bezdrogová zóna

15. Věznice Pardubice (krajské město Pardubice)

- věznice s ostrahou, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody s dozorem, specializované oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné muže

16. Věznice Plzeň (krajské město Plzeň)

- věznice se zvýšenou ostrahou, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou a dozorem, v Heřmanově Huti je umístěno oddělení pro výkon trestu odnětí svobody s dohledem, dále je ve věznici specializované oddělení pro odsouzené závislé na drogách, alkoholu a hracích přístrojích a zvláštní oddělení pro výkon vazby mužů, žen a mladistvých, věznice byla dříve označována jako Věznice Bory podle názvu polí, na nichž byla věznice postavena, v pozemkových knihách

17. Věznice Příbram (okresní město Příbram)

- věznice s ostrahou se specializovaným oddělením pro odsouzené s poruchami osobnosti a chování způsobené užíváním psychotropních látek, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody s dohledem a dozorem

18. Věznice Rapotice (Lesní Jakubov, okres Třebíč)

- věznice s ostrahou

19. Věznice Rýnovice (Rýnovice, část města Jablonec nad Nisou)

- věznice s dozorem a ostrahou, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody s dohledem, specializovaná oddělení pro odsouzené do 26 let, pro prvotrestané, pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického

20. Věznice Stráž pod Ralskem (Stráž pod Ralskem, okres Česká Lípa)

- věznice s ostrahou, speciální oddělení pro odsouzené z organizovaného zločinu a oddělení bezdrogové zóny

21. Věznice Světlá nad Sázavou (Světlá nad Sázavou, okres Havlíčkův Brod)

- věznice s ostrahou pro ženy a mladistvé, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody ve věznici s dozorem, specializovaná oddělení pro matky nezletilých dětí, trvale pracovně nezařaditelné odsouzené ženy, mladistvé ženy odsouzené ženy s duševními poruchami a poruchami chování, zvláštní oddělení pro výkon vazby

22. Věznice Valdice (Valdice, okres Jičín)

- věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou pro odsouzené muže s delšími tresty, recidivisty a jinak nebezpečné odsouzené, oddělení pro výkon doživotního trestu a pro výkonu trestu odnětí svobody u odsouzených, u nichž je potřeba zvýšené detence

23. Věznice Vlnařice (Vlnařice, okres Kladno)

- věznice s ostrahou, speciální oddělení pro mentálně retardované odsouzené a oddělení bezdrogové zóny

24. Věznice Všehrdy (Všehrdy, okres Chomutov)

- věznice pro mladistvé, oddělení pro výkon trestu odnětí svobody u dospělých mužů s dohledem a dozorem

25. Věznice Znojmo (okresní město Znojmo)

- věznice pro výkon trestu odnětí svobody s dozorem a ostrahou, specializované oddělení pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. et Bc. Karolína Šafaříková, DiS.

Obor: SACH (6731T006)

Forma studia: Prezenční

Název práce: Domy na půl cesty pro osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody

Rok: 2020

Počet stran textu bez příloh: 75

Celkový počet stran příloh: 12

Počet titulů české literatury a pramenů: 50

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových zdrojů: 7

Vedoucí práce: PhDr. Monika Nová, Ph.D